

Artimieji uždaviniai

Daugiau kaip dvejis metus mus globojusi UNRRA ižengia į paskutinį savo veiklos mėnesį. Nuo liepos pirmosios dienos jos darbą tęsti perima kita tarptautinė organizacija — IRO. Kuo praktiškai skirsis naujosios organizacijos darbas nuo buvusios, tuo tarpu dar per ankstyva spręsti ar kas pranašauti, nes ir pati IRO ligi šiolei dar nėra galutinai išbaigusi savo organizacinę stadiją.

Snekant gi apie galimą jos veiklą, iškyla prieš akis trys svarbiausi uždaviniai, kurių IRO ruošiasi pirmoje eilėje siekti, kaip tai viena ar kita proga yra prasiūta jos atsakingieji pareigūnai. Tai — jos globojamųjų benamių: 1) repatriacija, 2) emigracija ir 3) paruošimas emigracijai. Iš dalies šių tikslų siekė ir UNRRA, tik gal ne taip ryškiai, nes kuri laiką jos darbas buvo visiškai neribotas, taigi buvo galima jų siekti ne taip intensyviai, vėliau, paaiškėjus jos likvidacijos momentui, į pirmąjį planą iškilo būtiniausi organizaciniai uždaviniai. Tačiau būtų klaidinga manyti, kad UNRRA-i šie uždaviniai būtų buvę svetimi.

Kiek tai liečia repatriaciją, UNRRA visą laiką stengėsi ją kiek galint plačiau prarasti. Čia prisimintina ne tik jos vartyta plati repatriacijos propaganda, bet ir materialinėmis priemonėmis (maisto produktais ir drabužiais) parėmimas visų tų, kurie ryžosi grįžti į savo kilmės kraštus. Repatriacijos propaganda ypatingai sustiprėjo paskutiniuoju metu, kada jau kuris laikas pradėta naudoti ir spauda, ir radijas, ir informaciniai susirinkimai. Jeigu visa tai neatneša laukiamų rezultatų ar nepateisina kai kieno dedamų vilčių, priežasčių reikėtų ieškoti kur kitur — būtent — pačiuose kilmės kraštuose, apie kuriuos svetimomis kalbomis kalbą propagandistai — informatoriai neišdrįsta teigti, jog juose būtų įvykę esminiai pasikeitimai, užtikrinančių gražintą laisvą ir demokratinę gyvenimą.

Jeigu antrasis uždavinys — emigracija — daugiau pareina nuo geros valios tų svetimųjų kraštų, kurie likusiuosius tremtinius gali didesniu mastu priimti, tai trečiasis — jai pasirošimas — didžiąja dalimi yra tiesioginė emigruojančiųjų ir juos globojančių organizacijų valioje. Jeigu, negalint artimiausiu metu grįžti į demokratiškai laisvas savo tėvynes, tremtinių masėms tektų rinktis emigraciją, tai emigracijai pasirošimas turėtų būti išplėstas kiek galint platesniu mastu. Šio gi siekiant, kiekviena savaitė darosi brangi ir kiekviena niekais nuleista diena — nesugražinamu nuostoliu. Pirmoje eilėje čia dar kartą pabrėžtinas svetimųjų kalbų mokymasis. Juk kada nors išlipus į svetimąjį krantą, niekas neklausinės, kuria kalba būtų galima su mumis susikalbėti ar kurį vertęja mums duoti palydovu... Kitas dalykas — tai bet kurio amato ar konkretaus darbo pramokimas. Jo mokėdami, niekur badu nemiršime ir savo šeimų badauti neversime. Kitur nusivežę konkrečią specialybę, turėsime kapitalą rankose, kurio padėdami visur gausime lengvesnį ir pelningesnį darbą, negu jis atiteks tautie-

(Nukelta į 6 pusl.)

Lietuvos vardas šalia kitų tautų

Nuo balandžio 26 d. iki gegužės 2 d. Paryžiuje vyko Tarptautinis Motinos Kongresas, kurį sukvietė prancūzų Socialinė ir Visuomeninė Moterų Unija. Dalyvavo 29 tautų atstovės. Lietuvos atstovės turėjo lygias teises su visų valstybių atstovėmis Lietuvos vardas skambėjo šalia kitų tautų.

Kongrese karštai ir daug buvo kalbėta prieš motinos darbą fabrike ir keliama vaiko teisė į motinos priežiūrą ir auklėjimą. Geriausiai knygy apie motiną skaičių buvo suminėtas Marijos Pečkauskaitės kūrinys

Taikos organizavimo antroji fazė

Naujosios JAV politikos gairėmis

NUOLAIDOS IR PAŽINIMAS

Pirmoji taikos organizavimo fazė, kuri per praėjusius dvejus metus slėpėsi nuolaidų ir pataikavimų šešėlyje, Maskvos konferencijos proga baigė savo dienas. Ši fazė leido Sąjungininkams geriau pažinti viens kitą ir nustatyti gaires tolimesnei politikai. Jau ir p. Bevinas, D. Britanijos užs. reik. ministeris, aiškiai pasakė, kad Maskvos konferencija parodžiusi tai, kad jie jau žinomia, kas reikės daryti Londono konferencijoje. Be to, praėjusieji dveji metai leido Vakarų Sąjungininkams įtikinti savo visuomenę, kad nedalomos ir pastovios taikos nuolaidomis ir pataikavimais negalima sukurti. Per tą laiką pasisėkė atitaisyti visuomenės klaidingas pažiūras į vieną savo partnerį, kuris dėl stiprios propagandos buvo tiesiog „paveręs“ savo naudai. Karo metu sukurtasis mitas apie nugalimusius ir apie kultūringuosius išblėso, ypač po to, kai Balkanai ir Rytų Europos kraštai atsidūrė ano rankose ir kai visuomenė įsitikino, kad gražiomis kalbomis ir pataikavimu taikos sukurti negalima. Taigi, ši aiškinamoji ir nuolaidų fazė taikos kuryboje jau pasibaigė ir ji nebegrįš.

KONSTRUKTYVIOJI FAZĖ

Nepasisėkus per praėjusius dvejus metus sukurti pakenčiamos taikos, tarptautinė politika ižengė į antrąją taikos organizavimo fazę, kurią galima būtų pavadinti konstruktyviąja fazė. Ši fazė įgauna vis konkretesnę formą ir dar sunku numatyti, kaip ji pagaliau išsirutulios.

Joje mes matome prez. Trumano

doktriną, kuri jau ne tik aprobuota abiejų rūmų ir pasirašyta paties prez. Trumano, bet reikalingi instruktoriai pasiūsti į Viduriniuosius Rytus — į Turkiją, į Graikiją. 400 milijonų dolerių suma turės įtakos ne tik anų kraštų ekonominiam gyvenimui, bet ji atsilieps ir į didžiųjų santykiavimą. Turkijos parlamento atstovas pareiškė, kad šį paskola atitolinusį tretįjį karą, nors H. Wallace priešingai pasisako.

Antroje fazėje D. Britanija įsiveda privalomą karinį vienerių metų apmokymą. Vokietijoje aiškėja glaudesnis bendradarbiavimas ne tik tarp Britų ir Amerikos okupacinių pajėgų, bet pradėdama arčiau pritraukti ir prancūzus. Tai vis teigiami reiškiniai.

Paskutiniu metu buvo iškilusių spėlojimų dėl D. Britanijos užsienio politikos. Prancūzų kairioji spauda pradėjo rašyti, kad D. Britanijos politika kryptanti į Rusijos pusę, o Amerikai atsukanti savo nugarą. Tačiau iš tikrųjų Britų politika ir toliau lieka artima JAV valstybių. Kokią politiką britų vyriausybė veda, atvaizduoja Darbo Partijos išleisti komentari, pavad. „Kortos ant stalo“. Juose sakoma, kad Britų politika siejasi su JAV valstybių, kad išvengtų karo ir pasipriešintų Sovietų Sąjungai. Darbiečių vyriausybė nelinkusi palaikyti tą pusę, kuri vestų prie karo... Rusijai Britanija nesanti tinkamas partneris kovoje su Amerika, nes Britanija esamomis sąlygomis negalėtų pritaikyti politikos, kuri vestų prie karo su Amerika. Be to, Britanija priklausanči nuo importo jūromis ir ji per keletą savaičių badu mirtų dėl

Amerikos laivyno, kuris dabar esąs 6 kartus didesnis už D. Britanijos.

Kaip matome, Britanijos atskirti nuo Amerikos nepasisėks ir todėl ji bus lemiančiu faktorium taikos organizavimo fazėje.

Prie konstruktyviosios taikos organizavimo fazės reikia priskaityti prez. Trumano pasiūlymą Kongresui, pagal kurį visam Amerikos kontinento — pusrutuliu būtų 1) parduodami Amerikos ginklai, 2) visame pusrutulyje ginklai standartizuojami ir 3) vienodinamas karinis apmokymas. Prie šios konstruktyviosios veiklos yra numatyta pritraukti ir Kanadą. Šis faktorius bus vienu veiksmingiausių taikos kuryboje.

Nemažiau svarbiu veiksmu tenka laikyti antikomunistinio bloko organizavimą Europoje ir atsivalymą pas save.

Prancūzijos vyriausybės žygiai, mobilizuojant darbininkus dujų ir energijos srityje, kada grėsė streikų pavojus, inėš konstruktyvų veiksmų. Reikia laukti, kad Prancūzija, išėjus iš valdžios komunistams, jei ji norės išlikti didžiąja galybe ir norės atgauti pirmąjį svorį tarptautinėje politikoje, — turės tikrai būti budri tiek vidaus, tiek ūkio politikos požiūriu.

Šiandien dar didelis neaiškumas yra Italijoje, bet ir ten, atrodo, įvyks tai, kas įvyko Prancūzijoje, kas vyksta Graikijoje ir Turkijoje.

Jau ir Transjordanijos karalius planuoja antikomunistinį paktą. Jis planuoja prisidėti prie Saadabad pakto, kurio nariais yra Turkija, Irakas, Iranas, Afganistanas. Tai būtų preliudas į didžiąją Rytų Sąjun-

gą. Jis pareiškęs, kad tas paktas — Sąjunga būtų nukreipta prieš komunizmą.

Aišku, kad ši taikos kurybos fazė dar nėra labai išryškėjusi, nors savo kontūrus jau yra apibrėžusi. Šioji fazė turės pasiekti aukščiausią ribą, nuo kurios turės prasidėti lūžis į atoslūgi, į tikrosios taikos simptomus arba į tarptautinės politikos krizę, į nesulaikomą katastrofą.

A. Audronis

įsileista 80.000 imigrantų ir to turėtų pakakti. Senatorius, baigęs savo pastabas, rado reikalinga pažymėti, kad jei čia būtų tik pabaltijiečių klausimas, tai jis nesipriešintų, nes jis juos pažįstas ir gerbia.

Pabaigus senatoriui Ravercombe kalbą, sekretorius Arrens paprašė, kad būtų dar paaiškinta, ar visi pabaltijiečiai yra vienos kilmės ir ar lietuviai yra slavai? Į tuos klausimus atsakius, kad lietuviai ir latviai yra vienos kilmės, kad lietuviai nieko bendro neturi su slavais, čia taip pat buvo paaiškinta lietuvių kalbos senumas ir jos turtingumas. Po to inž. P. J. Žiūrys karštai atrėmė senatoriaus argumentus. Jis pasakė: „Amerikoje yra ne vienas, bet du milijonai bedarbių. Tie bedarbiai susidaro iš tokių asmenų, kurie važinėja iš vieno miesto į kitą ir eina nuo vieno darbo prie kito. Statistika parodo, kad Amerikoje visada ir labai gerai laikais buvo du milijonai bedarbių, ir tas nedarbas buvo ne todėl, kad nebuvo darbų, bet kad nenorima darbo. Ir tokių tariamų bedarbių sąskaiton sutalpyti DP įvažiavimą visai negalima. Pabėgėlių įsileidimą sustabdyti dėl būto stokos taip pat nėra joks argumentas, nes būtų stokos klausimas yra kaltė mūsų kai kurių pareigūnų. Pabėgėlių įsileidimas kaip tik galėtų tą spragą užkloti, nes tremtinių tarpe yra daug tokių, kurie labai gerai išmano statybos darbus. Jie pagyvintų visą statybą ir šis klausimas visiems palengvėtų. Pareiškimas, kad kitos, artimesnės šalys turėtų paimti pabėgėlius, nėra teisingas. Pavyzdžiui, jei Amerika būtų karo nualinta ir sugriauta ir kas nors Europoje pasakytų, kad Amerikos pareiga yra priimti kaimyninės Meksikos gyventojus, kurie taip pat yra baisiai nualinti, ką mes į tai atsakytume. O atsakytume tai, kad Europa, kuri yra nenualinta, galinti padėti daug geriau, negu mes, nors ir arti esame. Tokia padėtis yra ir Europoje.

Buvo prideramai svariai atsakyta į visus kitus argumentus, kurie buvo senatoriaus Revercombe naudojami, kad DP į JAV nereikia įsileisti. Mes artimiausiam numeryje pateiksime ir daugiau pasisakymų, kurie tame svarbiame susirinkime buvo išskirti.

B.G.

Amerikiečiai ruošiasi DP imigracijai

Kuo argumentuoja imigracijos priešininkai?

(Iš pasitarimo Washing tone tremtinių reikalais)

Mūsų Kelyje jau buvome pranešę, kad balandžio mėn 14—17 dienomis, Washington, buvo prarastos gyvos diskusijos dėl DP įsileidimo į JAV. Tose diskusijose aktyviai dalyvavo visų organizacijų atstovai, kurios rūpinasi Amerikos gyventojų padėtim. Taip pat diskusijose aktyviai dalyvavo ir Amerikos Organizacijų besirūpinančių tremtinių, atstovai. Taip pat daug įtakingų JAV politikų, visuomenininkų, kongreso ir senato atstovų. Iš lietuvių grupės dalyvavo tik vienas Lietuval Vaduoti Sąjungos pirmininkas inž. P. J. Žiūrys, kaip aktyviausiai tremtinių reikalais pasireiškęs ir suėjęs į kontaktą su tomis organizacijomis ir asmenimis iš Amerikos įtakingųjų sluoksnių, nuo kurių priklauso Amerikos visuomenės nuomonės pakeitimas teigiama tremtiniams prasme. Diskusijos, kaip mums informuoja, buvo labai gyvos. Jos dar nebaigtos ir ši mėnesį įvyks antras toks susirinkimas, kuriam pakviestas pirmininkauti LVS pirmininkas, kaip aktyviai gynęs tremtinių įsileidimo klausimus pirmame pasitarime.

Diskusijos ejo tema, kad į JAV

reikia įsileisti 400.000 tremtinių. Kaip žinoma, tuo reikalu į Kongresą buvo įneštas Bill N. 2910. Po pirmojo pasitarimo, mus informuoja, kad Bill Kongrese gali praėti didele balsų dauguma, bet senatė gali iškilinti rimtų kliūčių ir todėl reikia suorganizuoti visas pastangas, kad ir tie, kurie priešinsis, būtų įtikinti. Iš Amerikos lietuvių sluoksnių ateinančios žinios ir kalba, kad visi lietuviai, kurie šiandien dirba patriotinei darbą, į tą akciją pradeda labai gyvai įsijungti. Tai bus ar ne pirmas vienintelis visų lietuvių susprastas reikalas. Visi lietuviai patriotai, kaip vienas šaukia, kad tremtiniai į JAV turi būti įsileisti. Visi rašo raštus ir visi nusiteikę daryti viską, kad nutarimai praieitų.

Mes gerai žinome, kad kai kuriose vietose jau tremtiniai tikrai įsitikine, kad nutarimai praieis, ir kaip vienas linksmiau nusiteikęs man pasakė, jau daug kur ton sąskaiton pakuojaši bagažus kelionėn. Reikalas nėra toks paprastas ir mes čia duodame kai kurias ištraukas iš pasitarimo. Jos išryškina argumentus tų, kurie sako, kad DP į JAV nereikia įsileisti.

Pasitarimai vyko tris dienas. Viename posėdyje įvyko ilgos diskusijos su senatorium Revercombe, kuris yra Judiciary Subcommittee on Immigration pirmininkas. Tame posėdyje labai palankiai mums kalbėjo Carnegie Foundation atstovas. Taip pat, tame posėdyje kalbėjo Citizens Committee on Displaced Persons atstovas ir kiti žymūs asmenys. Po šių kalbos buvo pakviestas kalbėti inž. P. J. Žiūrys. Jis pradėdamas kalbą paprašė, kad senatorius Revercombe pasisakytų, ar jis yra prieš ar už tremtinių įsileidimą į JAV ir jei prieš nusistatęs, tai tegul išdėsto savo argumentus. Į tai se-

natorius atsakė sekančiai: 1) Amerikoje jau dabar yra vienas milijonas bedarbių. Todėl, pirm negu įsileisim DP į Ameriką, turim sutvarkyti savo nedarbo klausimus; 2) Amerikos karo veteranai, grįžę iš karo, neturi gyvenamųjų patalpų. Įsileidžiant į JAV DP, būtų klausimas dar paastrėtų; 3) Tegul kitos šalys, kurios yra arčiau dabartinių DP gyvenamųjų vietų, į tai atkreipia pirmosios dėmesį ir tremtinius pas save pasilima; 4) Amerikoje yra per daug visokių darbininkų, bet trūksta ūkininkų, kurių tam tikrą skaičių, po gero atrinkimo būtų galima įsileisti; 5) Amerikoje yra per didelis atėvių procentas ir jie labai pamažu asimiliuojasi; 6) Toks didelis DP skaičius, įleistų į JAV, padidintų socialinius ir ekonominius sunkumus ir 7) Praėjusiais metais į JAV buvo

DP įkurdinimo stabdžiai

IGCR KRITIKUOJA UNRRA-OS LAIKYMASI

UP iš Frankfurto praneša, kad Elliott M. Shirk, amerikinės zonos Intergovernmental Committee on Refugees direktorius, gegužės 22 d. nusiskundė, kad Rusija aktyviai priešinsis ir daro trukdymus dėl apgyvendinimo naujose vietose Vokietijoje ir Austrijoje gyvenančius tremtinius.

Jis pridūrė, kad UNRRA-os taktika įvariusi DP į nusiminimą ir baime.

P. Shirk pasiūstame laiške IRO susirinkimui, kuris posėdžiauja Lozanoje, išskėlė, kad „aktyvus apgyvendinimo planavimo pasipriešinimas“ išsivystęs į aliarmuojantį laipsnį. Šis pasipriešinimas kyla ne iš tremtinių, bet jis reiškiasi iš grupės, kuri tai remia“.

Jis rašė, kad tas „grupės“ su-

daro Sovietų Sąjunga ir, netiesiogiai, UNRRA.

Numatoma grėsmė gėrbūviui

P. Shirk pareiškė, kad IGCR yra tarptautinė agentūra sudaryta tremtinių legalioms ir civilinėms teisėms apsaugoti „ir kad jo tvirtinimas esąs paremtas pasikalbėjimu su „atsakingais“ kariuomenės pareigūnais, kurie sutikę, jog tų „tremtinių atėties rūpesčiai ir gėrbūviui grėšias pavojus“.

Toliau jis nurodė, jog „mes seniai jau esame pastebėję veikiančias jėgas mūsų stovyklose, kurios tremtinių žmoniškumui ir jų legalioms teisėms yra nedraugiškos. Vėliau šios jėgos taip smarkiai SSSR naudai veikė, jog žodžio laisvė pranykusi ir ją pakitė tikra baime“ (Pabaiga 6 pusl.)

Hanau - Wiesbaden - Koeln ir atgal

VIENOS EKSKURSIJOS KELIONĖ REINU

Ir tokioj, kokia ji šiandien yra, Vokietijoje galima surasti pasigrožėtinų dalykų, akis glostančių vaizdų, tik reikia nepatingėti išsivertinti iš grūvėsių, iš apgrūvusių kareivinių sienų, kurios daugeliui mūsų yra tapusios neva negalima aplieisti „namais“. Pavasariui pasipuošus visomis savo grožybėmis, reikėtų mums visiems „stovykliniams“ sukrusti prisimenant, jog šiame krašte esame laikini bėdos svečiai. Jis kol kas mums teikia savo apgrūptą ir skurdžią pastogę, bet jame, gal kiek atokiau nuo mūsų, yra daug pamatytinų ir išsidėtinusių dalykų. Kol esama padėtis leidžia, tą savo „svečiamąsi“ išnaudokime, kad kada nors nesigailėtume, jog gyvenę Vokietijoje jos nepažinome.

Užgirtinas yra Ateitininkų Federacijos vadovybės sumanymas — suvažiavimo proga suruošti ekskursiją Reinu nuo Wiesbadeno iki Koelno. Tikriausiai, ne suvažiavimo proga suruošti ekskursiją, bet patį suvažiavimą atlikti ekskursijos metu. Tai gana originalus ir labai įdomus sumanymas. Jį galėtų pasekti ir kiti junginiai, beruošiami suvažiavimams.

Cia aprašomosios ekskursijos išlėties taksas — Hanau. Į čia gegužės 18 ir 19 d. renkasi iš įvairių vietovių ekskursijos — suvažiavimo dalyviai: moksleiviai, studentai, sendraugiai ir svečiai. Gegužės 19 d. vėly vakarą sutvarkoma dalyvių sąrašai ir konstatuojama per 700 asmenų — suvažiavimo-ekskursijos dalyvių.

Šios ekskursijos — suvažiavimo išvakarėse, t. y., gegužės 19 d. 20 val. 30 min. Hanau UNRRA-os salėje įvyksta meno — literatūros vakaras, kuriame poetai Bradūnas, Proščūnaitė, Paulius Jurkus ir Aloyzas Baronas paskaito po pluoštelį iš savo kūrybos, o prof. V. Motiekaitis, akomponuojant muz. Z. Nomeikai, smulku pagrąja dvi subtilias lietuviškas liaudies dainų kompozicijas. Viena mėgėja iš Scheinfeldo pianinu paskambina Šopeno valsą, o šokėjų trupė pašoka liaudies šokių. Meno — literatūros vakaras beigiamas nuotaikingu vaidinimu. Po dviejų valandų programos dalyviai skirstosi trumpo poilsio, nes sekanti rytą apie 7.30 val., kaip šios ekskursijos organizatorius ir vadovas kun. L. Jankauskas praneša, privalo visi susirinkti Hanau-Nord geležinkelio stoty.

Gegužės 20 d. rytą nustatytą valandą visi suplaukia, nors krapštydamiesi dar užmiegotas akis, į geležinkelio stotį, kur nekantriai laukia specialaus traukinio. Apie 8 val. traukinys atvyksta, ir iš anksto suskirstytos grupės suguža į joms skirtus vagonus. Neilgai trukus traukinys pajuda, ir mes paliekame nuostabiųjų pasakininkų brolių Grimų gimtajį Hanau miestą, kurį praūžęs karas pavertė neskoningai atrodančia griuvėsių krūva. Nesustodami prariedame pro Goethes gimtajį miestą Frankfurtą a. M. (550.000 gyv.), kurio pradžia ir vardas siejasi su sena germaniška frankų gimine.

Šiame mieste 1871 m. vokiečiai paskaitavo prancūzams taiką, nuo kurios prasidėjo antrasis Reichas, gyvavęs iki pirmojo Didžiojo Karo.

Palikę užpakaly Frankfurtą, priartėjame Reiną, ties Mainz (134.000 gyv.), kurio apylinkėse romėnai dar prieš Kristų pėsčiomis vaikščiojo ir kur jie šiai vietai savo vardą — Moguntiacum — paliko. Čia kadaise buvo atsibastęs ir Atila, kuris Mainzą sudugino. Nuo to laiko, kai šv. Bonifacius, Vokietijos apaštalas, čia įkūrė pirmąją vyskupiją, Mainzą ilgai pasiliko Vokietijos Katalikų Bažnyčios centru. Iš čia spinduliavo krikščioniškoji kultūra. Čia ir spaudos išradėjas Johannes Gutenbergas 1445 m. pirmasis atspaudino Šv. Raštą. Paskutiniame amžiuje Mainzą pragarsėjo savo puikiu vynu.

Traukiniu kelione baigiasi, pasiekus Wiesbadeno (153.000 gyv.) pietinę gelęž. stotį, iš kur arčiausia, pėsčiomis žygiuojant per seną, savo didybe tebeplušuojantį parką, pasiekiamas ir Reino uostas. Wiesbadenas plačiai pasauly išgarsėjęs kurortas su prabangiomis maudyklėmis. Į jį gausiai plaukė ieškodami sveikatos ir carinės Rusijos aristokratai, kurie šį miestą geriau pažino už daugelį savo šalies miestų. Nuo to meto čia rusams ir cerkvė yra pastatyta. Wiesbadene mėgdavo pavasarioti ir Vokietijos kancleris Otto v. Bismarckas; jis čia atlikdavo ir neviešų diplomatinių pasikalbėjimų.

Atvykę prie uosto, randame jau mūsų belaukiantį laivą „Frauenlob“, kurin suėję užpildėme abu laivo aukštus. „Frauenlob“ — vienas iš didesniųjų Reinu plaukiojančių laivų, kuriuo, pasak to paties laivo kapitono, galima ešą vežti ligi 1.900 asmenų. Šios ekskursijos per 700 asmenų, palyginti, patogia paskirsto prie staliukų ir pradeda užkandžiauti pavėluotus pusryčius užsigaršniuodami tuojau kelnerių patiektu belaispiu alučiu arba, kam alutis ne prie širdies, nesaldinta kavute. Greitai laivas pasiruošia kelionei, ir apie 11 val. pasileidžiame pasroviui Reinu žemyn. Tolstame nuo Wiesbadeno, pamažėle peizažas ima keistis. Pra-

dedama būriuotis, pradeda vienas kitą klausinėti apie matomąjį parenyje vieną kitą vietovę, prasideda atsakinėjimai ir aiškinimai. Didokai būriai apspinta prof. Bendorių, prof. Z. Ivinskį ir kitus aiškintojus, kurie išjuose pila savo geografines bei istorines žinias apie Reiną ir jo pakrančių vietoves. Pasirodo Reinas tekdamas nuo Alpių iki Šiaurės jūros, sudaro 1230 km ilgio vandens juostą. Per Vokietijos teritoriją ir jos pasieniais jis teka apie 700 km. Tai pati didžiausia, gražiausia ir istoriškiausia vokiečių upė. Reino vaga prasi-veržė į senąją Germaniją graikūromėnų kultūra, Kristaus mokslas ir čia paliko neišdildomas žymes. Todėl prie Reino pirmiausia ir susikūrė vokiečių valstybė. Parenyje išaugo pirmieji didesni miestai, jo atkrantėse iškilo pilys ir vienuolynai, susikūrė mokslo židiniai ir prekybos centrai. Dar viduramžiais čia geriausiai suklestėjo žemės ūkis ir Reino atšlaitės pasipuošė vėsliais vynuogynais. Pareinio vietovardžiai glaudžiai susijo su vokiečių gyvenimo raida ir giliai įsismelkė į vokiečių tautos istoriją. Reinas jaugo į vokiečių tautos tradicijas, apsipynė pasakomis, padavimais, jo vardas dainuojamas ir deklamuojamas — tiesiog tapo savo krašto meilės simboliu. Reinas vokiečių tautai tiek pat brangus kaip mums Nemunas.

Iš vienos ir antros pusės Reinas tiesiog sėte nusėtas senomis jau apgrūvusiomis pilimis, miesteliais, kurortais, jog čia jų visų aprašyti neįmanoma. Galima pabandyti čia prisiminti tik vieną kitą vietovę. Štai Bingen (Bingium), kuris mūsų akis pritraukia iš kairės, vienoje Reino alkūnėje. Nuo čia Reinas jau tiesiai plaukia į šiaurės vakarus. Šis 14.000 gyv. miestukas paskutiniuosiu laikais buvo pertekęs vynu, bet senaisiais ir viduriniiais amžiais jis sravo krauju, nes, mat, pro čia buvo patogus veržtis į abi Reino puses. Iš romėnų laikų išliko ne tik vardas, bet ir tilto likučiai (Drususbrücke) ir pilies griuvėsiai (Burg Klopp). Toliau plaukdamis regime kiek stambesnes vietoves Lorch, Bacharach, Caub ir Oberwesel. Jau esame nuo Wies-

Gražioji Nemuno šalis

(32) JUODKRANTĖ

Iš Smiltynės laivu plaukėme į Juodkrantę. Ant denio radome daug vietinio jaunimo ir senesnio amžiaus laukininkų, kurie, atšventę tradicinę Joninių šventę ant Rambyno kalno, vyko į Juodkrantę, kur sekančią dieną kasmet vyksta taip pat didelė tradicinė vietos jaunimo šventė — Joninės. Šią šventę lietuvių jaunimas švenčia ant Ievos kalno, kuris yra vienas iš Juodkrantės gamtos puošmenų.

Mūsų laimei, su mumis kartu plaukė ir brūs juodkrantiškių, kurie kvietė būti jų svečiais ir dėl naktynės nesirūpinti. Jie, kaip vietos gyventojai — žvejai, pažadėjo mums pabūti ne tik vadovais, bet pasiimti kartu į jūrą pažvejoti.

Kodėl šią vietovę Jūsų proseneliai Juodkrante pavadinę, — klausime vieną papagyvenusį žilaplaukį žveją.

— Nagi, dėl to, kad žiloje senovėje čia augo milžiniški dideli pušynai, kurie buvo labai tamsūs, o iš tolo žiūrint net juodavo. Iš tų tų pušynų čia buvo susidarę labai dideli gintaro klodai, kuriuos eksploatuoti žymensniu mastu pradėjo jau 1860 metais. Čia į darbą buvo įkinkyta per 20 įvairių garinių mašinų, kurias aptarnavo apie 1.000 darbininkų. Nuo šių gintaro kasyklų įsteigimo dienos per keturių dešimtų metų laikotarpį buvo iškasta per 2.250.000 kg gintaro. Buvo užsimita šias gintaro kasyklas dar labiau išplėsti, bet jas perėmė Prūsų valdžia ir, tas uždare, išplėtė Sembos gintaro kasyklas.

Kalbėdamiesi apie vietovės istoriją ir jos žymybes sužinojome, kad Juodkrantė yra labai sena žvejų turve ir vietos gyventojai jau 1509 metais turėjo kai kurių privilegijų. 1743 metais čia buvo įkurta pirmoji pradinė mokykla, 1794 metais pastatyta bažnyčia. Nuo 1840 metų Juodkrantė išgarsėjo savo maudyklomis ir į šį kampą pradėjo plaukti vasaroto-

jai, kurie vietos gyventojamas sudarė žymų pragyvenimo šaltinį. Kas ieškojo ramaus poilsio, tas vyko į šią vietovę, kuri, be kita ko, buvo papuošta gražiomis gamtos puošmenomis. Be Ievos kalno, čia dar yra Garnių ir Raganos kalnai, nuo kurių atsiveria gražūs apylinkės vaizdai: Jų grožis dar padidėja, kai prisiklausai įvairių įvairiausių pasakojimų ir padavimų apie šiuos kalnus, kai pasijauti besąs tylioj, ramioj vietoj, kur kadaise įvairių dvasių, laumni ir raganų gyventa.

Keliaudamas per Juodkrantę ir apylinkes, kopdamas į aukštus kalnus bei nusileisdamas į galias daubas, kurios visos apšėtos tyliai ošiančiomis pušimis, aplankai ir Nuodėmių kalną, kuriame auga tūkstmetė garsioji Nuodėmių liepa, vietos žmonių dar Griekine vadinama. Ir apie šią vietovę galima papilti žodžių jūras ir, pasinaudojus senųjų žmonių kūryba, pripasakoti įvairiausių padavimų. Gaila, kad mes šioje vietoje jų visų negalime papasakoti. Pasitenkimsime pažymėdami, kad Nuodėmių kalnu ir tuo pačiu vardu tą liepą vadino tik dėl to, kad čia kadaise vykdavo teismai ir vietos gyventojai susirinkdavo savo dievams pasimelsti ir už padarytas nuodėmes atgailauti.

Aplankius Juodkrantės muziejų, gamtos žymybes, kapines ir kitas vietoves, mes buvome pakviesti į nedidelį Karvaičių kaimelį, kurį puošia maža bažnytelė. Kai 1797 metais senieji Karvaičiai po vienos audros buvo palaidoti po smėliu, tai jo liekanos buvo perkeltos į šią vietovę, esančią Juodkrantės pietiniame krašte.

Lankydamiesi Juodkrantėje mes turėjome progos ir su žvejais arčiau pabendrauti, nes pas juos ne tik gyvenome, bet taip pat buvome palydovais jų žvejybos metu, kai jie leisdavosi į jūros kelionę.

Paviešėję Juodkrantėje, toliau vykome į Pervalką. -vk-

davo Romos žymybėms lankyti. Tų ekskursijų vadovais būdavo tėval pranciškonai V. Gidžiūnas ir L. Andriekus.

„Rugsėjo mėn. lietuviai iš stovyklos pradėjo skirstytis: dalis išvyko studijų į Pizą, kiti leidosi rizingon kelionėn per Alpes į Vokietiją ieškoti savo šeimų ir artimųjų. Likusius gabeno į Reggio Em. Tremtiniai, kurie dirbo šioje stovykloje, buvo kuriam laikui dar palikti, nes buvo patikimi darbininkai. Jie išvyko į Reggio E. 1946. 6. 3 d. (19 psl.)

PIZOS LIETUVIŲ STUDENTŲ KOLEGIJA.

Ji kun J. Zeliausko pastangomis įsikūrė buvusioje Italų studentų kolegijoje. Jai vadovauja kun. Antanas Naujokas, kun. Jz. Kisielius, kl. V. Mincevičius. Lietuvių kolegijos Studentai koresponduoja su kitose valstybėse gyvenančiais lietuviais, bendradarbiauja Italijoje leidžiamame „Lietuvių Balse“ ir Amerikos lietuvių laikraščiuose. Turi užmezgę glaudžius ryšius su Italų studentų katalikiška organizacija F.U.C.I., dalyvauja jų kongrese, ekskursijose. Surošė iškilmingą vasario 16 minėjimą, kuriame, bet lietuvių, buvo pakviesti universiteto profesoriai ir Italų studentų atstovai. Pizos lietuvių kolegijos studentai studijuoja daugiausia praktiškuosius mokslus: 5 ekonomiją, 6 mediciną, 4 techniką, o likusieji kitus mokslus.

FLORENCIJOJE,

garsiajame Dantės ir Mykolo Angelo mieste žuomet keturi lietuviai studijuoja architektūrą, skulptūrą ir tapybą.

NEAPOLYJE

trys lietuviai studentai studijavo laivininkystę, iš kurių du yra išvykę pas šeimas į Vokietiją, o trečiasis yra pasiryžęs baigti mokslus. (Bus daugiau)

„Tremtinio Keliais“ - lietuviai Italijoje

A. Merkelis

TORINAS

Torine lietuvių grupelę globojo salazietis kun. Jz. Zeliauskas, kurio turimas platus pasitikėjimas Torino įstaigose ir pas vietinį kardinolą leido jam sėkmingai rūpintis globojamais savo tautiečiais. Iš šios grupelės keletas studentų vėliau išvažiavo į Pizos kolegiją, o likusieji į Reggio Emilia.

MERANAS

Merane kun. P. Jatulio globojami lietuviai gyvena privačiai. Jie tu-

rėjo daug nerimo ir rūpesčių dėl rusų pastangų juos prievarta grąžinti į Lietuvą. Juos gindamas, kun. P. Jatulis buvo nuvykęs Romon į aukščiausią sąjungininkų karinę vadovybę ir ten plačiai išsaiškino sunkią tuometinę lietuvių tremtinių būklę ir rusų pastangas juos prievarta grąžinti. Jis sąjungininkų karinės vadovybės įsakymu buvo lėktuvu grąžintas į Milaną, ir rusai buvo sutvarkyti. 1946 m. spalio mėn. visi Merane gyvenę lietuviai Italų valdžios įsakymu turėjo iš šios vietovės išsikelti. Romos BALFas juos pasiuntė į Milaną Dr. Bernardo Grauslio žinion ir apie 10 lietuvių ir dabar tebegyvena šio geraširdžio pranciškono globojami.

REGGIO EMILIA

1946 m. birželio 6 d. į Reggio Emilia tremtinių stovyklą iš Austrijos buvo atgabenta apie 30 lietuvių. Tačiau tuometinis stovyklos viršininkas italas leitenantas nenorėjo jų priimti ir siuntė į netoli esančią rusų stovyklą aiškindamas, kad jie ešą rusų piliečiai. Lietuviai, žinoma, su tuo nesutiko ir dokumentiškai įrodė, kad Lietuva yra okupuota, o jie ešą laisvi Lietuvos piliečiai. Po ilgų aiškinimų ir įrodinėjimų jie buvo priimti. Gyveno neviltimi ir nežinia, kas rytoj bus, kol atklydęs į stovyklą lietuvis papasakojo, kad Milane ešą tėvai pranciškonai, kurie rūpinasi tremtiniais. Tuojau pora žmonių išvyko pas juos ir po kelių dienų grįžo su Dr. Bern. Grausliu OFM, kuris jiems papasakojo, kad Romoje dar tebeveikia Lietuvos pasiuntinybė prie Šv. Svosto ir kad turima ryšys su Amerikos lietuvių šalpos draugija — BALF. Lietuviai skaičiai šioje stovykloje nuolat augant, o pagalbos iš BALFo nesulaukiant, vėl buvo keliaujama į Romą jos ieškoti. Pagaliau 1946 m. rugsėjo 6 d. atvyko kun. Dr. V. Pavalkis, kuris atvežė visiems skirtas 500 lyrų pašalpas ir tuo būdu buvo užmezgta glaudesnis ryšys su BALFu ir iš jo dažniau ir gausnė parama gaunama.

Mūsų jaunieji baleto menininkai koncertuoja

Vykstant pavasario tournė Wuerzburg — Dillingen — Muenchen — Memmingen — Bayreuth — su dideliu susidomėjimu sekė š. m. gegužės 1 d. Wuerzburgė ivykusį baleto koncertą, kuriame dalyvavo Kauno D. Teatro baleto solistai A. Šlepetytė, J. Adomavičiūtė, A. Liepinas ir Kasselio baleto artistai Baublys, Bruneizeris ir Puodžiūnas.

Jau nuo pirmo šokio — Nevino „Narcissus“ (A. Šlepetytė ir A. Liepinas) publika tapo užimponuota programos meniniu lygiu ir atlikimo rimtumu. Tenka ypatingai džiaugtis šia mūsų jaunųjų baleto menininkų trupe, kuri pirmoji čia suorganizavo išsčius baleto koncertus ir jaunatvės ugnimi bei gražiais pasiryžimais, nebodami sunkių tremties sąlygų tinkamai reprezentuoja mūsų baletinį meną.

Programoje pastatymai pagal Griego, Rubinstino, Borodino, Chopino ir kt. kompozicijas. Borodino „Poloviečių šokiai“, Minkuso Pas de deux iš baleto „Don Kichotas“ (abu A. Šlepetytė ir A. Liepinas) mums gražiai priminė Kauno D. Teatro sceną. Kiti šokiai, kaip Ziehererio „Variacija“ (A. Liepinas), Griego „Anitros šokis“ (A. Šlepetytė), Grossmano „Rendez vous“, Rubinstino „Meliodija“ J. Adomavičiūtė

ir A. Liepinas) bei kt. — gero pastatymo ir savo forma bei stiliumi įvairūs ir įdomūs. Gal tik Fuziko „Gladiatorių maršas“ nevisai derinosi į koncerto visumą.

Viso vakaro dėmesio centras — solistai A. Šlepetytė ir A. Liepinas, kurie solo, o ypač duetuose, užimponavo nepaprastu šokio spontaniškumu ir abipuse harmonija. Tai ne eiliųjų gabumų šokėjai, su spindinčiom perspektyvom į ateitį — jei ir toliau taip gražiai tobulės. Maloniai nustebino ir sol. J. Adomavičiūtė solo ir mišriuose šokiuose su kitais koncerto dalyviais. Kalbant apie kiekvieną paskirai, tenka pažymėti A. Šlepetytės (solistė mums labai atmintina ir iš Kauno D. Teatro) didelį šokio pajautimą ir gerą techniką, stiprią laikyseną klasikinio „point“ ir ypač puikią rankų išraišką. J. Adomavičiūtė patiko savo lyriškumu ir moterišku žavumu. A. Liepinas stebino labai meistriška savo šokio technika ir elegancija bei vyriška jėga, Vokietijoje jo padaryta nuostabiai didelė pažanga.

Prie solistų gerai derinos vėrų trijųkė: Bruneizeris, Baublys; ir Puodžiūnas.

Prie fortepijono su dideliu įsijautimu bei atidumu akomponavo koncertmeisteris St. Kalvaitis. L.K.

Dinkelsbuehlio stovyklos žaislų dirbtuvė

Pradžioje LTB Apyl. Komiteto pastangomis buvo suruošta kursai žaislams gaminti iš tekstilės, tačiau ilgainiui kasantės taip išsitobulino žaislų gamyboje, kad paprasti kursai virto tikru žaislų „fabriku“, kuris savo produkcija ne tik vietos rinką patenkina, bet dar išplodo užsakyamus ir iš kitų stovyklų (pirmenybė tei-

kama lietuviams). Gana meniškai, prisilaikant stilizuotų anatomijos taisyklių, gaminama drambliai, drambliukai, įvairių rūšių šunės, katės, be to, kai kurie žvėrys ir paukščiai.

Suinteresuotiems patariama kreiptis šiuo adresu: (13a) Dinkelsbuehl, Beethovenerstr. 2a, Žaislų Dirbtuvė. G.

KELIAS Į TAIKĄ

Buvęs karo metu britų vyriausybės šefas Winston Churchill yra išrinktas pirmininku tarptautinės organizacijos, siekiančios įkurti Pan-Europą. Užsienio spauda paskelbė jo straipsnį „Kelias karams išvengti“, kuriame buvęs premjeras nagrinėja Pan-Europos klausimus. Supažindiname su svarbiausiomis šio garsaus straipsnio mintimis.

„Europos kontinentas yra pavojingoje ir nelaimingoje padėtyje, — mąsto Winston Churchill, — nualintas daugybės pasenusių konfliktų, sumaitotas modernaus nacionalizmo, sukarpytas daugybės mūto sienų, apstemdytas Hitlerio - Mussolinio ašies, sudarkytas baisaus karo ir dabar kamuojamas naujo karo baimės. Ir visa tai per keleris metus!“ Autorius bando analizuoti klausimą, kuriuo būdu galima būtų išvengti karų ir Europoje sukurti taikingą ir ramų gyvenimą.

Pradžioje pastebi jis, kad šandieninė padėtis visai primena 1938 metus, nors Europos tautos niekad nėra mačiusios tiek skurdo ir vargo, tiek griuvėsių. Tad kodėl karo psichozė, užuot besirūpinus normalaus ir taikingo gyvenimo atstatymu?

Kur teisė, žmoniškumas? Vietoje to, sako W. Churchill, kaip niekad — užsiliepsnojo neapykantos ugnis, pagieža ir kerštas naikina tai, kas dar yra užsilikę iš ausrinių Romos Imperijos laikų ir ką vėliau pavadinome Krikščionybės Civilizacija.

„Prezidentas Rooseveltas paskelbė keturias laisves, tarp jų svarbiausia: laisvė nuo baimės“, rašo toliau autorius. „Tai nereiškia vien baimė, dėl karo agresijos. Daug baisnes baimė dėl policininko, kuris pasibaškina prie durų ir veržiasi į butą, nakčia ir tėva, sūnų ar ištikimą draugą išveda — be jokios galimybės išsiaiškinti, be Habeas Corpus, be teismo, be žmogaus teisės, be įstatymo. Toji padėtis šiandien siaučia didesnėje Europos dalyje. Tai bausis žingsnis atgal į tamsuosius viduramžius, tik be riteriškumo ir tikėjimo“.

Bet tai galėtų vienu smūgiu užsibaigti ir 2-300 milijonų Europos gyventojų pajustų laisvę ir laimę, kuriuoje būtų darni tautų šeima, sujungta tarpusavio pagalbos ir apsaugos ryšiais nuo Atlanto iki Juodosios jūros. Vienas tik žingsnis ir „atsidaro kalėjimų vartai ir kaliniai veržiasi į saulės šviesą ir pilną džiaugsmo pasat“.

Signalas šitam žingsniui turi būti duotas Prancūzijoje, kuri dabar tuojau pat privalo ištiesti Vokietijai ranką ir įvesti ją į tautų šeimą. 1871 m. abi tautos buvo dar kare, o Victor Hugo parlamente šaukė:

— Įkurkime Jungtines Europos Valstybes! Leiskite mums kontinento valstybių sąjungai, leiskite mums Europos laisvę įkurti! Tvirtovės sutriuškinti, kerštą pakeisti į broliškumą! Jokių sienų daugiau, Reinas visiems priklauso!

Kas tuomet buvo atmesta, tai lie-

ka Prancūzijai šventa misija atlikti šiandien.

Toliau autorius įrodinėja, kad Amerikos (U.S.A.) taikos ir saugumo interesai taip pat reikalauja Pan-Europos. Amerika turi dėl to dėti visas pastangas ir svorį Pan-Europos idėjai įgyvendinti, nors Amerika ir būtų pasiryžusi iš karto siekti amžinos žmonijos vilties ir idealo — vienos jungtinės visų pasaulio valstybių organizacijos. Sovietų Sąjunga tik tada galės rūpintis pakelti savo gyvenimo lygį, užuot nuolat baiminusi prieš tariamą agresiją. Ir Britų Imperija, įsikūrus Pan-Europai, galėtų laisviau atsikvėpti. Kas dar ryti?

Pagaliau europiečiai turi išmokti patys save europiečiais laikyti ir kaip europiečiai galvoti, rašo Winston Churchill. Pajutus esant europiečiais, prieinama iškart prie pozityvių praktiškų žingsnių.

Pirmiausia reikia įkurti Europos Tarybą, kuri turi žvelgti į ateitį, o ne praetinė dairytis. Toliau siektina kuo laisviausia ir vaisingiausia prekyba, panaikinamos muitų sienos arba iki minimumo sumažinamos. Per ūkinę darną einama prie ūkinės vienybės.

Antrasis Pan-Europos žingsnis — bendra jos gynyba ir bendras saugumo užtikrinimas. Be to, eitina prie bendros valiutos, kuri viena tegali išgelbėti iš chaoso. „Laimė, — sako autorius, — visos monetos turi dvi puses, taip kad viena pusė gali turėti tautinius, antra europinius ženklus“.

Pirmuosius žingsnius savaime seks bendri pašto ženklai, pasai, prekybos įstaigos, bendras Europos socialinio klausimo išsprendimas, kultūriniai darbai ir net filantropiški tikslai.

Kaip to siekti?

Jei vyriausybė nesiima iniciatyvos, kurtinos šių tikslų siekiančios privačios draugijos ir organizacijos. Pati mintis yra jau pribrendusi. Opocijos vadas cituoja Mr. Atlee, kuris pareiškė „Europa turi jungtis arba žlugti“, — ir priduria, kad Mr. Atlee yra žmogus, kuris nekeičia taip lengvai savo pažiūrų... Jau visa eilė žymiausių daugelio valstybių vyrų taip galvoja, o Belgija, Olandija ir Luksemburgas praktiškai pradėjo tiesti pirmuosius kelius. Daug šnekama apie Vakarų Bloką, bet jis kaip toks yra aprėžtas. Tik Europa ir europieji mastymai duos tolimesniam gyvenimui reikalingos gyvybinės jėgos.

Prisimindamas filosofinę idėjos išraišką, W. Churchill cituoja „Southern Daily Echo“ komentarus apie jo kalbą Zueriche:

„Kalnų grandinė nesudaro natūralios sienos tarp Europos ir Azijos, tikroji demarkacijos linija yra toji sistema nuomonų ir idėjų, ką vadiname vakarų civilizacija“, rašo laikraštis. „Margame šios kultūros paveikslė randasi daugybė siūlų: hebraiškas Dievo išpažinimas, krikščioniška malonė ir išgelbėjimas, graikiška meilė tiesai, grožiui ir gėriui, Romos genijus teisai. Europa yra jau dvasinė koncepcija, bet visa turės žlugti, jei žmonės nenorės pagaliams duotą koncepciją galvoti ir jos vertę just“.

Paradoksalu, bet juk tiesa, kad dvidešimtam krikščionybės eros amžiuje žmonės vengia beprotybės ne proto ir dvasios skatiniami, bet baimės dėl būsimo karo, kuris tik dar

didėnes nelaimės atneštų. Atominė bomba veikia labiau nei sveikas proto supratimas. Tikrenybėje — atominė bomba šiandien išlygina jėgas, tačiau niekas negali užtikrinti, kad vieną dieną neatsiras dar baisnesnių ginklų. Kol galimybė lyginti jėgas atominės bombos pagalba lieka Jungtinių Amerikos Valstybių valioje, tol gyvensime paliaubas, neramiai pertrauką. Kas gali šiandien pasakyti, kiek ilgai užtruks toji pertrauką? —

Taigi pats metas suprasti pertraukos galimumus ir naujai išgyventi Pan-Europos idėjas. Pats metas žvelgti į ateitį ir ieškoti kelių pastoviai pasaulio taikai sukurti. Nėra jokio pagrindo tvirtinti, kad negali būti išspręsti klausimai tarp valstybinio socializmo ir laisvos iniciatyvos — laisvų, demokratiškų ir parlamentarinių kelių. Bendruomenės piramidė, gal būt, bus tvirtesnė ir pastovesnė, jei jos apimtis bus išplėsta.

Jei pasisektų pasaulio vienybę sukonstruoti iš nenugalimos jėgos ir nepaliesto autoriteto, atsirastų neribota palaima, kurios vaisiais galėtų pasidalinti visi. Siekiant šios palaimos, pirmoje vietoje reikalinga Europa ištraukti iš neapykantos, ir keršto, sukurti jai gyvenimą, kuriame milijonai rastų ramybę, taiką, džiausmą ir gerovę.

Tiek dėl Winston Churchillio minčių. Kaip matome Kanto, Hugo ir daugybės mintytojų iškeltos idėjos randa valstybės vyruose ne tik pritarimo ir filosofinio aiškinimo, jau kuriami net ir konkretūs planai. Ir, rodos, Laimės žiburys tiek arti ir taip visiems aiškiai suprantamas ir pasiekiamas, bet tie žmonės vis klaidžioja, žinodami tikrus kelius, ir sąmoningai siekia beprotybės. Nusigręžiamas nuo kelio į taiką ir pasirenkamas pražūties kelias. Kiek ilgai? Z. U.

Prancūzijos pabudimas

Rašo mūsų korespondentas Prancūzijoje

Ba... kas kadaise yra paskelbęs, kad „Prancūzija yra toks kraštas, kurs nemoka ilgai laikytis geroje padėtyje, bet kai jis patenka į blogą padėtį, tai pulkia moka iš jos išeiti“. Tikrai, ištisus dvejus metus sena Prancūzija, lyg koks jaunikis, blaškėsi į visas šalis ir vidaus ir užsienių politikoje. Ilgai ji ieškojo geros, amžinai ir vietos reikalavimams pritaikintos konstitucijos, kol pagaliau pasirinko tokią, kuri nieko neturi nei naujo nei protingo... Tegul koks „modernus“ demokratas nepalaikys šių mano žodžių jo kokios „politinės meiluzės“ įžaidimu: aš, kaip ir aštuoni milijonai prancūzų, turinčių balsavimo korteles, esu ištikinęs, kad naujoji Prancūzijos konstitucija ir naujasis rinkimų įstatymas yra viena iš tų blogybių, kuri Prancūzijai neleis įstoti į sveiką nacionalinio pajauvinimo, ūkinio pilno atsitiesimo ir moralinio renesanso kelią. Bet ši kartą man rūpi ne toji daina... Man rūpi skaitytajui atskleisti uždangą, už kurios jis pamatytų tikrą Prancūzijos veidą ir suprastų jo keitimosi prasmę.

GEGUŽĖS ŠEŠTOSIOS STAIGMENOS

Tą dieną pasitvirtino pradžioje minėta Balzako mintis: vienu kukliu dekretu Prancūzija nusikratė didelę ir beveik mirtiną ją slėgusią hipoteką. Pirmą kartą po dvejų sunkių vidinės kovos metų Prancūzijos komunistų partija nuėjo į opoziciją. Operacija buvo pravesta taip elegantiškai ir taip sklandžiai, lyg viskas būtų buvę tolimos ir išmintingos valios numatyta. Tai, ką per

dvejus metus niekaip negalėjo padaryti nei gen. De Gaule, nei socialistas Gouin, nei krikščioniškas demokrat Bidault, tą labai lengvai padarė Ramadier, tas ištikimas Blumo draugas, kartu su juo priklausančias taip vadinamą „socialistų humanistų“ sparnui.

Tiek Prancūzijoje, tiek ir už jos sienų klausiamą, kaip galėjo tokia operacija pasisekti. Iš kur atsirado jėgos, galėjusios taip lengvai sunaikinti legendą, kad valdyti šiandien Prancūziją be komunistų yra neįmanoma.

Kiekviena, kad ir mažiausioji priežastis politikoje užima savo vietą ir, atėjus laikui, pradeda veikti. Prancūzijos komunistų centralė jau seniai turėjo užregistruoti faktą, kad tarptautinės magnetinės jėgos be paliovos mėgina įtraukti Prancūziją į savo lauką. Komunistų uždavinys buvo labai aiškus: viską daryti, kad Prancūzija kuo ilgiau pasiliktu už anglosaksų magnetinio lauko ribų ir kad ji savo keliu kiek galima daugiau priartėtų prie sovietiškos traukos ašigalių. Tarptautinėse konferencijose todėl ir buvo galima matyti, kaip Bidault, — dažnai pasigailėjimo vertoje padėtyje, — patekdavo į dvejų ideologijų žnyplę, ir, negalėdamas aiškiai pasirinkti pozicijos, pasisavindavo nereikšmingą tarpininko rolę. Kol tarptautinės problemos buvo Prancūzijai mažiau ar daugiau tolimesnės, tol Bidault galėjo tokią vaidinti, išvengdamas aiškų pasisakymo. Bet kai priėjo prie Vokietijos, kurios sutvarkymas sudaro Prancūzijai gyvybės klausimą, tai pagarsėjusi

tarpininkavimo formulė turėjo būti Bidault užmiršta. Ir atsitiko taip, kad Maskvos konferencijoje savaime išsispredė ir užsibaigė Prancūzijos „tarpininkavimo žaidimas“. Kartu su tuo užsibaigė ir komunistų partijos vaidmuo Prancūzijos vyriausybėje: Prancūzijos užsienių politika peržengė pagaliau anglosaksų magnetinį lauką ir atsitraukė nuo sovietiško polių. Marshallio, Bevinio ir Bidault dalinis vienodumas koncepcijų dėl metodų ir tikslų Vokietijos sutvarkyme savaime suformavo jų bloką, tuo tarpu jokiais formalumais nesurištą, bet bendros dvasios palaikomą. Kai taip atsitiko, tai komunistų partija turėjo iš vyriausybės pasitraukti, kad atsipalaiduotų nuo atsakingumo už Prancūzijos pasvyrimą į Vakarus ir kad nevilktų toliau tolimesnio svyravimo pasėkų.

Išnykus tam pagrindiniam tikslui, kurs vertė komunistus pasilikti valdžioje ir nepalankiausias jiems sąlygos, atsirado ir naujų motyvų už išėjimą iš valdžios. Nors per dvejus metus Prancūzijos vyriausybė su komunistinėmis priemonėmis ir šiek tiek patvarkė ekonominę, socialinę ir politinę gyvenimą pagal komunistų labai nuosaikius pageidavimus, bet ji komunistų buvimas koalicijoje taip stipriai varžė komunistų partijos laisvę, kad palengva pradėjo išgaruoti taip komunistams brangi „revolucijos dvasia“. Thorez suprato kad jo partija, būdama vyriausybėje, atlieka gerą patarnavimą „reakcionieriams“, negalėdama išvystyti nei demagogijos nei savo revoliucinės programos. Ji tarnavo (Pabaiga 4 pusl.)

Liudas Dovydenas

Skudurinė lėlė ir karalius

(Pradžia praėjusiam Nr.)

Vidurnaktį Mirtos Lapelis išgirdo triukšmą. Ji atsikėlė ir tyliai praverė lėlių kambario duris. Ką ji ten išvydo! Visas kambarys šoko, trypė, važiavo, klykavo, šūkavo. Ji pamatė guminį liūtą, gaudantį cukrinę avelę, vilnonį katiną, gaudantį akominę varną. Skudurinė lėlė šoko su švininiu kareivėliu, o du balti vilnoniai meškiukai pūtė auksines dūdas. Mažas sidabrinis šuniukas būgna muše, o mediniai kiškiukai, kaip įgelti, šokinėjo ant medinių arklukų kuprų ir ausimis orą karpė.

Ant odinio krokodilo jojo šilkinis pajacas, užmovęs arkluko apinasrį ir užsidėjęs geležinio raitelio pentinus. Bet už visus labiau linksminosi skudurinė lėlė, braukdama prakaitą nuo savo drobinės kaktos. Sukosi ji su švininiu kareivėliu,ėjo ratelio su porcelano lėlytėm, kurios buvo nelanksčios, kaip žvakės prarijusios, bet savo mažomis akytėmis žvirčiai žvalgė, iš po žvilgančių kaktų ir austingusių antakių.

Ilgai žiūrėjo truputį prisivėrusi duris Mirtos Lapelis, kol nebeiškentė ir ji pati šoko į vidurį, šokti, dainuoti. Tai kiek nustebino skudurinę lėlę, nutilo baltų meškiukų dūdos, bet greit viskas buvo, kaip gali būti, nes Mirtos Lapelis mylėjo savo žaislus ir visi buvo savi su savais.

Lapelis išvedė skudurinę lėlę šokti, akominis avinas medinę lapę, odinis vilkas šoko su porcelano žašim. Net kertėje stovėjęs traukinukas važiavo ratu aplink šokančius, o medinis garvežys švilpė ir švilpė. Ant sienos kabąš Mirtos Lapelio dėdės paveikslas emė supūti, kaip laikrodžio švytuoklė, gi pats dėdė

žilus ūsus kraipė. Ant kitos sienos kabąš didelio eglių miško paveikslas pradėjo ošti, o ant eglės viršūnės tupintis paukščiukas taip prasižiojo, jog rodėsi jis pats save išpūs per pravertą snapą.

Taip linksminosi karaliaus dukterė, skudurinė lėlė ir visi žaislai iki aušros. Prieš skirdamosi Mirtos Lapelis paklausė skudurinę lėlę, kodėl ji taip mitri ir linksma?

— Ak, geroji drauge! — aukštyn keldama akutes, atsakė lėlė.

— Ne, tu manęs drauge nevadink, aš esu karaliaus dukterė, o tu lėlė, — piršteliu pagrasė Lapelis.

— Bet kaip aš turiu vadinti, aš nežinau, nesuprantu, — ūmai pravirko skudurinė lėlė: — Sakyk, ką aš turiu daryti?

— Tu turi gauti smegenis, — pasakė Lapelis.

— O kur aš juos gausiu? — susirūpino skudurinė lėlė.

— Aš paprašysiu savo tėvą, karalių, jis viską gali, — užtikrintai atsakė Mirtos Lapelis. — Bet tu man dar neatsakei, kodėl tu taip šokai?

— A, taigi, aš asakysiu, — skubiai kalbėjo skudurinė lėlė. — Aš gulėjau greta porcelano lėlės, ir aš išgirdau krūtinėje tuk, tuk, tuk. Kažin kas beldėsi. Aš nustebau, aš visa sujudėjau ir ėmiau sukstis. Tada aš pravirkau, kaip ir tu. Po to aš ėmiau šokti. Taip pat emė šokti guminis liūtas, cukrinė avis, medinis asilas. Visi šoko. Ir aš norėjau šokti ir šokti.

— Taip ilgai šokti negalima — perspėjo

Lapelis. — Bet tu esi beprotė. Rytą gausi smegenis, tai yra protą, tai tu žinosi kada, kaip.

Skudurinė lėlė labai nudžiugo ir prašė greičiausiai duoti jai protą.

Vakare Mirtos Lapelis prašė savo tėvą karalių skudurinei lėlei smegenų.

— Kur aš jų gausiu, mano dukra, — suaimanavo karalius. — Gana turėjau vargo, kol burtininkas sukūrė širdį.

— Aš prašau, tėve, — maldavo dukra.

— Vaikė, tu jau pasieki žemųjų vyšnių žiedą, tu esi paauglė, tai tu suprask, kad jokioj karalijoj nebuvo ir nėra perdaug proto.

— Tėve, tu turi karalių, ministerius ir juokdarius, tu turi galybę ir širdį, kam gi tau protas, — aiškino Mirtos Lapelis, nepaleisdama tėvo rankos.

Karalius atsiduso:

— Tu esi per jauna, bet žinok, tik dievams užtenka galybės ir širdies, karaliams kartais reikia ir proto.

— Tėve, aš verksiu, aš klyksiu volungės balsu.

Tėvas vėl keliavo pas burtininką girios tankumynėn, kur nakties tamsoje vienakis burtininkas išvirė skudurinei lėlei smegenis — protą.

— Tu turi širdį ir smegenis, — nudžiugo Mirtos Lapelis, radusi skudurinę lėlę rymančią prie lango vėly vakara.

— Šviesybe, sakyk, kam spindi žvaigždės? — paklausė skudurinė lėlė.

— Tu gali džiaugtis savo smegenimis, bet kam spindi žvaigždės, ir aš nežinau, — atsakė Mirtos Lapelis.

— Kas yra žvaigždės! — vėl klausė lėlė. Mirtos Lapelis atsakė.

— Jeigu jos yra dangaus žiburiai, kaip šviesybė sakai, kodėl jos užgęsta dieną? — teiravosi skudurinė lėlė.

— Šito tai aš nežinau. Aš paklausiu karaliaus, — atsakė Lapelis. — Dabar miegok, jau ir mikiūs ožiukai prie motinos užsnūdo.

Valandėlė lėlė tylėjo. Jos drobinės veidas paniuro, kaktose pasirodė viena raukšlė. Ir ji prabilo:

— Ak, šviesi karaliaus dukra, aš negaliu užmigti nuo tos valandos, kai gavau smegenis. Aš noriu žinoti, kodėl guminis liūtas nealsuoja, kodėl pučia vėjas ir nukrečia vyšnios žiedelius. Aš klausiu, klausiu, bet atsakymų taip maža. Sakyk, Mirtos Lapeli, kodėl daugiau klausimų nei atsakymų? Ir, kai aš nerandu atsako, mano širdis liūsta, aš neužmiegu.

— Tai blogai, skudurininke, — atsakė karaliaus dukterė. — Tu turi neklausti, tu turi gyventi be klausimų ir be atsakymų. Taip turi gyventi ereliai ir karaliai. Ar tu suprantai?

— Taigi, kad aš nesuprantu, — aimanavo skudurinė lėlė.

— Aš tave prašau, tu prašyk karalių sustabdyti lietu.

— Kam gi tau tatau, lėlyte? — nustebė Mirtos Lapelis.

— Matai, aš vakar buvau už rūmų, mažoj lūšnelėj, kur šeštasis sūnus supo lopšyje septintą sesutę. Ir emė lyti per klaurą lūšnelės stogą. Argi karalius negalėtų sustabdyti lietaus, tegu nelyja ant vaikų galvų.

— Šitai aš prašysiu, ir lietu sustabds, — pažadėjo Mirtos Lapelis. — Gera esi taip pasakiusi, nes tėvas, gal būt, nežinojo.

Keletą dienų smarkiai lijo. Po lietaus skudurinė lėlė susitiko Mirtos Lapelį žaislų kambarėje ir apgalestavė:

— Ant mažiųjų galvų lūšnelėje dar vis lyja.

— Aš prašiau, maldavau savo tėvą, bet jis prisipažino negalįs sulaukyti lietaus, — atsakė Mirtos Lapelis.

Bažnyčios laisvė sovietinėje Lietuvoje

(Mūsų Kelio specialaus korespondento Šiaurės Amerikoje pranešimas)

Siaip ar taip, o vis dėlto Amerikoje yra daug daugiau ir tai visai patikimų žinių apie dabartinę padėtį Lietuvoje. Žinios tos ateina įvairiais kanalais iš anos pusės geležinės uždangos. Tuos kanalus nurodinti ar aprašinti — dalykas labai neišmingingas. Kodėl? Savaiame suprantama. Tad ir aš apie tuos šaltinius nutilėsiu. Šį kartą suminėsiu keletą visai autentiškų faktų iš vadinamosios bažnyčios laisvės sovietinėje Lietuvoje.

Visų pirma yra tiesa, kad kai kurių laikų sovietiniai okupantai mėgino „flirtuoti“ su bažnyčia ir laikinai nekelti per daug didelio tikinčiųjų susirūpinimo bažnyčios ateitimi. Bet tai laikinai. Juo toliau, juo labiau bažnyčia junta bolševikų teoriją, kad „religija yra opiumas liaudžiai“. Sovietų — rusų ofensyva katalikų bažnyčios atžvilgiu eina dviem kryptimis. Iš vienos pusės eina nenuilstamos

pastangos sprogdinti bažnyčią iš vidaus.

Neretas atsitikimas, kad atitinkami sovietų organai kviečia pavienius dvasiškius „privačiai“ pasikalbėti. Per tokius pasikalbėjimus esti ir grasinimų bet dažniausia visokių įkalbinėjimų. Ryškėja didelis noras „sukurti“ tautinę lietuvių katalikų bažnyčią — atskirti nuo Romos su visomis kitomis žinomomis pasekomis. Kol kas tokios pastangos vaisių neduoda.

— Ar katalikų dvasiškiams priešingi sovietų režimui? — klausia enkavedistas kunigą per tokį „privatų“ pasikalbėjimą.

— Ne, — trumpas atsakymas.

— Tai kodėl jūs to režimo neremiate?

— Kaip tai neremiate? Mes jį labai remiam.

— ???

— Jūs baudžiate vagystes, žmonių užmušimą, smerkiate ištvirkimą. Mes gi taip pat nuolat skatiname žmones to nedaryti.

— „Eto pravda“ (tai tiesa). Bet ar jūs, kunigai, stotumėte savanoriais kariais, jei kiltų karas?

— O kaip jūs galėtumėte mums padėti, jei karo metu pradėtų frontas silpnėti?

— Tai gal mes laiškus kariam rašytum, stiprintum jų dvasią...

— „Eto vsio erunda“ (tai viskas niekis). Kariui fronte svarbu ne jūsų laišukai, bet duonos pluta.

— Kaip gi tatau? Juk raudonosios armijos karys yra geriausiai aprūpinamas karys visame pasaulyje.

— „Aha, eto pravda“ (aha, tai tiesa). Aš tik taip sau, taip pasakiau.

Apskritai, tokiems „pasikalbėjimams“ parenkami gerai „išlavinti“ partiečiai. „Sipnesniems“ nepatarinama ar stačiai draudžiama leistis į

disputus su kunigais. Mat, „jie ne tokie kvaili, kaip mūsų batiuškos“.

Be šitų pastangų (beveik visuomet nesėkmingų),

pradėtas griovimas iš oro pusės

Bažnyčios apdėtos neįmanomais mokesčiais. Dvasiškiams turi mokėti fantastinius darbo pajamų mokesčius. Pedagogas — mokytojas vertinamas silpnos moralės žmogumi, jei jis lanko bažnyčią. Tai nesuderinama su jo profesijos darbu. Išvados aiškios.

Bažnyčios aukštieji herarchai „išnyksta“,

jau nekalbant apie pavienius kunigus. Kauno vyskupijos valdytojas prel. Stanislovas Jokubauskas mirė šių metų vasario mėn. Jo kancleris kun. Mieleška areštuotas. Laikiniai Kauno vyskupijai valdyti yra išrinktas (pačios kurijos) kanaaninkas Juozas Stankevičius. Viena smulkmena.

Enkavedistai atėjo pasveikinti naujai išrinktą valdytoją ir drauge pareiškė užuojautą dėl pirmojo mirties. Po to jie buvo pakviesti papietauti drauge su valdytoju.

Telšių vyskupas Borisevičius buvo areštuotas 1946 m. vasario mėn. Maždaug tuo pačiu metu buvo areštuotas jo padėjėjas vyskupas Romanauškas. Šį pastarąjį areštuoti atvyko tuo metu, kai jis laikė mišias. Baž-

nyčios nelietė — laukė kol vyskupas išeis. Kadangi tikintieji, sužinoję, kad vyskupas areštuotas ir jo padėjėjui gresia areštas, iš bažnyčios nesisiskirstė ir visą dieną meldėsi, tai enkavedistai davė pažadus, kurių paskui neištesėjo ir vyskupą Romanaušką vistiek areštavo. Kur dabar yra abu areštuotieji — nežinia. Yra žinių, kad vysk. Borisevičius nuteistas mirti. Bet ar sprendimas įvykdytas — nežinia. Išidėmėtinas dalykas. Vyskupo Borisevičiaus naudai teisme liudijo keli žydai, kurių gyvybę vokiečių laikais vysk. Borisevičius išgelbėjo.

Kaišiadorių vyskupas Teofilius Matulionis (72 m. amžiaus) yra areštuotas 1946 m. gruodžio mėn. Drauge su juo yra išvežtas ir jo generalvikaras prelatas Labukas.

Šitie faktai komentarų nereikalauja. Tik Lietuvos tikintieji susijaudinę, vienas kitą klausia, ar Roma apie tai žino ir ar neris priemonių ir visa tai reaguoti. Jie laukia, kad lietuviai tremtiniai, sužinoję tokius faktus, ras būdų kaip ir tai reaguoti. Daug tikimasi šioje srityje ir iš Sv. Sosto delegato Kirchheime.

Meldžiasi už Sovietų Rusiją

S. m. balandžio 27 d. buvau nuvykęs į katalikų bažnyčią nelabai di-

Ir sovietų zonoje neramu

Kaip praneša NZ iš Berlyno, neatsižvelgiant griežtų priemonių, kurių sovietų zonoje imamasi prieš streikus ir demonstracijas, šiomis dienomis Schoenbecke įvykusi didelė „bado demonstracija“. Panašios demonstracijos įvykę prieš mėnesį Halėje ir Dresdene. Dresdene streiko komitetas buvo išleides atšaukima, kuriame reikalaujama „teisingo išlyginimo“ priklausomų pagal korteles ir nepatiekiamų maisto normų. Toliau, atsišaukime nurodoma, kad „darbininkų vadai“ eina vis riebėn, kai darbininkai kenčia bėdą...

Griežtai pasisakoma prieš 50% bulvių derliaus sunaudojimą degtinės gamybai, prieš papildomas maisto normas aukštesiems SED pareigū-

nams, nurodant, kad taip pasisakan-tieji paverčiami reakcionierais, fašistais ir „atstatymo darbo“ sabotažininkais...

Tos zonos ūkio žinovų neseniai buvo pasisakyta, jog maisto produktų pristatymas sov. zonoje vietos gyventojams būtų žymiai gausesnis, jei atpultų rekvizicijos sov. armijai ir išvežimai Sov. Sąjungon. Apskaičiuojama, kad pusė sviesto ir kiaušinių produkcijos sunaudojama okupacinės valdžios ir kad 10% javų tuo pat būdu nutraukiama civiliams gyventojams. Iš kai kurių tos zonos vietovių pranešama, kad rusų rekvizicijos jau per pirmuosius š. m. tris mėnesius siekiančios numatyta visų 1947 m. norma.

deliame Illinois valstybes provincijos miestelyje, vardu Cherry. Ten susirenka daugiausia apylinkės fermeriai — ūkininkai. Kunigas pasakė pamokslą lenkiškai ir pranešė, kad per visą gegužės mėnesį bus pamaldos (gegužinės), per kurias bus Dievo prašoma, kad jis atvestų Sovietų Rusiją į gerą kelią ir kad tuo būdu būtų išvengta karo. Farmeriai labai noriai sutinka melstis, nes per karą labai sunku žemės ūkiui gauti darbininkų. Daug palma į kariuomenę, o kiti dirba karo pramonėje, daug uždirba ir žemės ūkį net pažiūrėti nebenori. Taigi fermeriams karas

nereikalingas. Jie nelabai sužavėti ir tuo, kad Trumanas duoda pagalbą Graikijai ir Turkijai. Tai vis esą di-dina mokesčius. Bet tai fermerių nuotalkos. Trumanas ir Marshallis kiek kitaip galvoja.

Dr. Grinias laiškas Trumanui

Didžiausias Amerikos laikraštis „Chicago Daily Tribune“ labai stambiomis raidėmis rašo, kad Dr. Grinias įteikė Amerikos prezidentui laišką, reikalaujamas pašalinti Sovietus iš Lietuvos. Ten pat smulkiai duodamas ir to laiško turinys — išskaičiuojami visi sovietų brutalumo žygiai. Nurodoma, kur Lietuvos prezidentas apsisuto ir kad jis bus garbės svečias Lietuvos konsulo keliame bankiete geriausiame Chicago viešbutyje.

— „Well yes“, to viešbučio „pabildijimas“ (pastatymas) kainavo vieną milijoną dolerių, — autoriteingai išskomentavo tą visą pranešimą mano švogėris, jau 43 metai nebeatęs Lietuvos.

— O kur jūsų prezidentas Smetona? — vėl klausinėja tas pats švogėris.

— Per nelaimingą gaisrą Čia Amerikoje sudegė, — aiškinu.

— Well yes, aš tą girdėjau. Bet aš tam netikiu. Jis gyvas. Tiesiog ten ką nors kitą sudegino, bet ne prezidentą. Tai va kokių nuomonių yra.

Pranas Eduardas Girius

Arlington — Ill., balandžio 28 d.

● Graikijos vyriausybė, kaip praneša britų BBC radijas, Pinduso kalnuose pradėjo prieš sukilėlius naują ofensyvą, kurioje dalyvauja apie 20.000 karių. Ofensyvoje dalyvauja ir graikų orinės pajėgos.

● JAV suteikė Suomijai 10 milijonų dolerių paskolą, atliekamiems amerikiečių kariniais reikmenimis pirkti. Su ta paskola Suomija bus iš JAV gavusi 25 mil. dol. šiam tikslui paskolos. Ją gražinti turės nuo 1952 m. per 25 metus, mokant 2 3/8% palūkanų.

Prancūzijos pabudimas

(Pradžia 3 pusl.)

lyg maža skylutė, pro kurią išėjo verdančio katilo garai, nenukėlė dangčio ir nesusprogdinė paties katilo. Tarnavo tol, kol buvo sustiprintas pats dangtis. Suprato komunistų partiją tą jos nedėkingą vaidmenį, bet reikėjo kęsti, laukti, aukotis ir nusizeminti, kol buvo manoma tarnauti „aukštesniems komunizmo tikslams“.

Va, kur yra „šuo pakastas“, kur yra pati pagrindinė gegužės šeštosios staigmenos priežastis. Visa kita — tai tik pretekstai.

KAS BUS TOLIAU?

Jau trys savaitės, kai po gegužės 6 dienos dekreto komunistų partija vykdo rekolekcijas, apmąstydama, kur kaip nusikalto ir kaip nuodėmės atpirkti. Nereikia komunistų partijos Prancūzijoje per menką versinti: ji turi vieną milijoną su keliasdešimt tūkstančių narių, turi plačią spaudą, turi stiprias propagandos priemones, turi savo rankose Darbininkų Profesinę Sąjungą, turi nemažai įtakos masėse. Visus tuos komunistų strategai dabar vėl mėginą panaudoti. Taktika, atrodo, bus tokia: daliniais streikais, mitingais, demonstracijomis ir visa kita propaganda palaikyti krašte nerimą, kompromituoti visas vyriausybes

priemones ir visokią iš Vakarų atel-nančią ūkinę pagalbą; gąsdinti mases „reakcionieriškais pavojais“ ir demagoginės opozicijos ginklais žlugdyti vyriausybės autoritetą. Bet... bet reikia nepamiršti, — tą gerai ir komunistai žino, — kad šioji jų taktika išsaus priešveiklą, kurios jie labiausiai bijosi. Tegul tik dar bus porą kartų parlamente „gerai“ susi-mušta, tegul tik prasidės triukšmingi, o gal ir kruvini, mitingai, tegul tik užvirs „klasių kova“, kaip tuoj pat savaime kraštas ims ieškoti išei-ties... Visos partijos mato, kad tokios išei-ties tyko gen. de Gaule. Ir jei visos jos turi būti atsargios, tai ypatingai atsargi turi būti komunistų partija. Mums todėl atrodo, kad komunistų partija nesimes tuoj pat į griežtą ir karingą opoziciją. Ji, žinoma, neatsisakys nuo savo taktikos, bet ją vykdys taip atsargiai ir tokiu švelnumu, kad nuolatos stebės „reakcionierių“ėjimus ir stengsis tuo tarpu stygos nepertempti. Vis dėl to komunistų partijos opozicija, nors ji būtų ir labai niuansuota, sudarys vyriausybei sunkumų. Žinoma, vyriausybė stengsis visokiais būdais parodyti, kad naujoji konstitucija tinka ne vien anarchijai, bet ir drausmingam valdymui. Tai būtų atsakymas gen. de Gaule. Ji stengsis taip gi parodyti,

kad ir be „didžiausios partijos“ valdžios autoritetas gali būti didelis...

Kaip tie partijų santykiai besiklostytų, man atrodo, kad pagrindinis Prancūzijos naujos orientacijos svorio centras yra ne vidaus politikoje, o tarptautinėje. Prancūzija yra tarptautinės politikos elementas, ir jos suverenumas šiandien yra labai reliatyvus. Jei tarptautinė politika ryškins pasaulį į du blokus ir ryškins tuoj pat, tai Prancūzijos nusisiras į Vakarus bus galutinis. Jei ji grįš į kompromisų kelią ir vėl mėgins duoti „vieningą taiką vienin-gam pasauliui“, tai Prancūzijai dabartinis vidaus politikos laikotarpis bus tik laikinis ir galima bus laukti vėl komunistus sugrįžtant į valdžią.

Aš bijausi, kad skaitytojas klaidingai nesuprastų naujų Prancūzijos įvykių reikšmės. Noriu išpėti, kad Prancūzijos pabudimas nepanašus į pabudimą ligonio po operacijos. Jis pravėręs akis, vėl krenta į miegą... Ir tik po kelių pakartotinių pabudimų, jo sąmonė pradeda normaliai funkcionuoti. Man rodos, kad reikia porą mėnesių palaukti, kad galėtume pasakyti, ar jau iš Prancūzijos yra išgaravęs visas komunistinis chloroformas. Aš asmeniškai šiuo metu dar netikiu tuo. B.D.

— Visagalys Valdovas karalius negali suklaikyti lietaus! — nustebė skudurinė lėlė. — Aš turiu dar vieną prašymą, šviesybe. Vakar mačiau jautį ir asilą tempiančius ratus į kalvą. Ak, taip sunkiai jie traukė, net man širdis ėmė plakti. Taipgi mačiau motiną su ryšuliu malkų ant pečių, ji vos kopė į kalną. Ak, tik tu susimąstyk, geroji karalaite, argi karalius negalėtų sulyginti kalno. Paprašyk tėvą, tegu jis nukasa kalną.

Tai labai patiko Mirtos Lapeliui ir ji skubiai nubėgo pas tėvą, bet dar skubiau grįžo nusiminusi, skudurinei lėlei tardama:

— Mums nesiseka, skudurinė lėle, karalius ilgai kasėsi savo jau žilstančią barzdą ir atsakė: „Aš negaliu savo karalijoje duobių užpilti, kaipgi man kalnus nukasti.“

— Tai visi turės lipti į vieną kalną, — dūsavo susirūpinusi skudurinė lėlė.

— Bet aš tau turiu linksmą naujiena, mieloji lėle, — tarė nušvitusi karaliaus duktė. — Tu turi širdį, tu turi smegenis, tu moki džiaugtis, verksti, galvoti, šokti, todėl tavo tėvo dvaro kancleris, duos popierių, kur bus įrašyta tavo gimimas, tavo darbas, vardas, pavardė. Tavo pavardė Skudurinė rašys didžiąja raide ir vardas bus lėlė, taipgi pirmoji raidė didelė. Tu būsi mano geroji draugė.

Nustebė skudurinė lėlė, patempė savo vilnonę lūputę ir pasakė:

— Ar aš galiu žinoti. Tebūnie ir taip.

Ir ji tapo Skudurinė Lėlė. Ji gavo popierių, vadinamą pasu.

Skudurinė Lėlė iškeliavo iš lėlių ir žaislų kambario. Jai parengė tris kambarius: vienam miegojo, antram prausėsi, trečiojo lange rymojo. Jai tarnavo sena auklė, kuri mokėjo daug dainų ir laukė sūnaus, vis negrįžtančio iš karo.

Auklė, vardu Vakarinė, dažnai mėgo pasakoti, koks jaunas, gražus buvo josios sūnus. Jo ir vardas gražus — Martynas.

Vieną vakarą, kai pilies bokšto trimičiai skelbė saulės nusileidimą ir juokdarys nuleido ant margo drabužio savo ilgą smailią nosį, Vakarinė pradėjo jau daug kartų sakyta pasakojimą apie savo sūnų Martyną.

— Jis buvo juodaplaukis, lieknas. Nei žemas, nei aukštas, geras vidutinis, — pasakojo Vakarinė. — Ir jį pakvietė pats karalius ir pulkus. Jis nesėdo ant arklio, taipgi jis nestojo prie šaudyklių, kurios baisiai užbeldžia ausis, bet jis stėjo pėsčiųjų pulko priešakyje. Pačiu pirmuoju. Be jo, mano sūnaus, Skudurinė Lėlė, nebūtų pajudėjęs joks karaliaus karys. Jis žengė pačiu pirmuoju, pirmesnis buvo už pulko vadą, karaliaus sūnėną, pirmesnis už visus. Jis, mano Martynėlis, nešė saulėį žvilgantį būgną, jis buvo — gal ir tebėra — tikrasis karaliaus būgnininkas.

— Ak, tai jis buvo, kaip meška žilauodegė, kuri karaliaus kieme juokdaryiui muša būgną! — atspėjo Skudurinė Lėlė.

— Bet kur kas gražesnis Martyno būgnas, taipgi meška nežygiuoja ir avinų pulko priešakyje, mieloji. Kai vėliavos plasojo viršum karaliaus Rudabarzdžio pilies, kai trimitininkai nuo trimių pūtimo susirgo nemiga, tada buvo pradžia karo. Jau šimtas devyniolika karo dienų praėjo, o mano sūnus negrįžta. Ir dreba mana širdis, Skudurinė Lėlė, gal pati pirmoji kulka bus kliuvusi pirmajam kariui — mano Martynui.

Taip jos ilgai kalbėjo apie pulkus, karus, kol Skudurinė Lėlė susimąstė, ir apsisukė, tardama:

— Kodėl kariaujama, kodėl karalius leidžia kraują lieti?

— Tuo jau aš nežinau. Tegu sau kariauja, būgnus muša, bet kad tik sugrįžtų mano sū-

nelis, mano Martynas — dūsavo Vakarinė, raukšlėto veido moteris.

— Aš eisiu pas Mirtos Lapelį, ir muvį prašysim karalių sustabdyti karą, atleisti iš karo tavo sūnų Martyną. Ir aš jį dažnai sapnuoju, norėdama nors jo būgną išvysti, — prisipažino Skudurinė Lėlė.

Ji su Mirtos Lapeliu nuėjo pas karalių, prašyti atleisti Vakarinės sūnų Martyną, bet karaliaus rūmuose nerado.

Kitą dieną karalius grįžo, tačiau nepriėmė nei Lapelio nei Skudurinės Lėlės, nes karalius buvo sužeistas mūšio pamiškėje.

Mirtos Lapelis atėjo pas Skudurinę Lėlę ir verkdamas pasakė apie karaliaus sužeidimą. Pasakė ir apie svetimus šaulius ir būgnininkus, kurie nori užpulti karaliaus pilį, išrinkti aukšą iš spintų ir seifų, gerti vyną iš karaliaus taurių.

— Ak, Skudurinė, užtems saulė ir mūsų lėlių kambarį, svetimo krašto šunes suės cukrinę avį, vyrai sudaužys porcelano lėles, — kalbėjo karaliaus dukra.

— Dabar aš suprantu, regiu ir jaučiu. Kokia aš nelaiminga nuo to meto, kai į žaislų spintą įskrido peteliškė! Ir kam man širdis, kam man smegenys, aš tokia laiminga buvau lėlių ir žaislų spintoje. Aš dabar žinau, kad geriausia nieko nežinoti arba žinoti viską. Bet, kai viską žinai, tai širdis ima šokinėti ir galva skauda. Ar ne taip, Mirtos Lapeli? — paklausė Skudurinė Lėlė.

Bet tai, gal būt, negirdėjo karaliaus duktė, nes sutrimitavo pilies bokštų trimitai.

Mirtos Lapelis iškubėjo į tėvo rūmus, kur jai buvo pasakyta: Karalius mirė.

Po valandėles karaliaus duktė raudodama atskubėjo pas Skudurinę Lėlę plačiuose koridoriuose aimanuodama:

— Mirė mano tėtis! Mirė mano karalius! Mirtos Lapelio raudos ir sielvartas užkliu-

dė širdį Skudurinei Lėlei, todėl ir ji ėmė rau-doti.

Taip jos abi, susėdusios prie gumino liuto, iššiverkė, ir joms tapo lengviau. Tada Skudurinė Lėlė smegenys pasakė, kad mirusiam reikia nusilenkti ir atsisveikinti. Ji palikusi Mirtos Lapelį tarp porcelano lėlių, nubėgo į karaliaus kambarį.

Ir ji pamatė popietės prieblandoje, tarp mirtų ir palmių, drebančių žvakių šviesoje, ant raudono aksomo gulintį karalių. Prie karaliaus galvos ir kojų stovėjo it išlieti aukšnius kardus prie pečių priglaudę barzdoti kariai.

Nusilenkusi prie karaliaus kojų, Skudurinė Lėlė ilgai nedrįso pakelti galvos, nes ji netikėjo, kad ir valdovai miršta.

— Aš tau labai dėkoju, aš buvau laiminga, bet tol, kol neturėjau širdies ir smegenų. Prašau tave, karaliau, paimk nuo manęs širdį ir smegenis. Maldauju, prašau, paimk su savimi, gal ten, anapus žvaigždžių, tau naudingiau susivers. Čia man jų nereikia — kalbėjo, maldavo Skudurinė Lėlė.

Bet tik žvakės retkarčiais spragsėjo prie sustingusio ir tylaus karaliaus.

Skudurinė Lėlė pamatė ant valdovo ūsų nutūpusią musę, kuri ten savaip supėsi ir zyžė. Atsiminė Skudurinė Lėlė prašymą sustabdyti lietu ir nukasti kalną ir tarė sau širdyje:

— Karaliau, tu, tur būt, nieko nebegali, jeigu ir musės nenubaidai.

Grįžusi pas Mirtos Lapelį, radusi labai nusiminusią karaliaus dukterį, Skudurinė Lėlė ramino:

— Nenusimink, kaip nors slinks saulė ir viršum mūsų galvų. Tu netekai tėvo — karaliaus, aš negaliu jam gražinti smegenų ir širdies. Gyvensim kaip nors. Mirtos Lapeli.

(Pabaiga)

Kun. Dr. Kaz. Urbonavičius - Jonas Kmitas

(55 m. literatūros darbo ir 50 m. kunigystės sukakčiai paminėti)/A. Merkelis

Amerikos lietuviai jau yra davę šiojį tokį inasą mūsų literatūros lobynui. Iš žymesniųjų Amerikos lietuvių rašytojų plačiau ir mums žinomi ir minėtini šie: poetas Kleopas Jurgelionis (jis mums pažįstamas iš Kazio Binkio redaguotų pirmųjų „Vainikų“); poetas ir apysakininkas Jonas Kmitas — Kun. Dr. Kazimieras Urbonavičius (jo eilėraščių būdavo ir Lietuvos katališkoje darbininkų spaudoje); beletristas Antanas Tulus, mūsų pažįstamas iš Spaudos Fondo jo išleistų novelių rinkinio „Aš bučiauvau svetimą žmoną“). S. E. Vitaitis, parašęs didžiulę apysaką iš Amerikos lietuvių buities „Gyvenimo dumble“; „Dirvos“ leidėjas-redaktorius K. S. Karpius, parašęs keletą apysakų iš Lietuvos praeities; toliau — Julius Baniulis, Nadas Rastenis ir kt.

Amerikos lietuvių poetas ir beletristas kun. Dr. Kazimieras Urbonavičius — Jonas Kmitas šiemet švenčia dvigubą savo sukaktį: penkiasdešimt penkerių metų, kai pradėjo literatūros darbą (1892 m.), ir penkiasdešimt metų, kai buvo išventintas į kunigus. Tos sukakties proga pravartu ir mums kiek plačiau susipažinti su gerbiamojo jubilato gyvenimu ir kūryba.

Kun. Dr. Kazimieras Urbonavičius yra gimęs 1874 metais sausio 14 d. Kidoliškių km., Marijampolės valsč., šviesių ir pasiturinčių ūkininkų šeimoje. Urbonavičių šeima buvo gausi — dešimt vaikų: keturi berniukai ir šešios mergaitės. Kazimieras buvo priešpaskutinis ir tėvų numatytas leisti į mokslus, žinoma, tik į šiuos.

Pradžios mokyklą per dvejus metus išėjo Marijampolėje, kur jo mokytoju buvo aušrininkas poetas Tomas Zickus-Zickauskas, po savo eilėraščių pasirašinęs Linkio slapyvardžiu. Tačiau jis savo mokinio nei tautiškuoniui nei poetiniams gabumams jokios įtakos neturėjo. Tik Marijampolės gimnazijoje ėmė bresti jo lietuviška dvasia. Apie tuos laikus pats jubilatas sako, kad tie „ragiedriulių“ metai (1890—1899) turėjo savy kažkokio paslaptingo žavėjimo, gal dėl to, kad tai vos praskilanti jaunystės metai, o vėl ir dėl to, kad ore lyg jusdavę tautinį lietuvių atgimimą. Lietuvių mokinių tautiniam susipratimui didelės įtakos turėjo mokytojas Petras Kriaučiūnas (1850—1916), kuris mokiniams kvėpė gimtosios kalbos meilę ir teikė lietuvišką šviesuomenę kovai prieš išgalėjusį Lietuvos lenkinimą ir rusinimą.

Tuo metu Marijampolės gimnazijoje mokėsi daug Kaz. Urbonavičiaus amžininkų: arkiv. J. Matulevičius, vysk. Pranas Būčys, istorikas kun. prof. Dr. J. Totoraitis, poetas kun. Motiejus Gustaitis, Dantės „Dieviškosios Komedijos“ vertėjas — kan. J. Narijauskas, žymus Amerikos lietuvių veikėjas ir rašytojas kun. A. Mikulius ir daugelis kitų. Gimnazijoje Kaz. Urbonavičius sekė kalbos ir literatūra, kurią jis buvo labai pamėgęs.

Kaz. Urbonavičius, Marijampolės gimnazijos 5 klases pabaigęs apie 1890 m., po metų įstojo į Seinų kunigų seminariją. Ten veikė slapta

lietuvių klierikų „Vilties“ draugija, kuri leido laikraštėlį „Knapt“, o vėliau „Viltis“, atėidavo slapty lietuviškų knygų ir laikraščių. Ypač lietuvių klierikai žavėdavos Vinco Kudirkos „Tėvynės Varpais“ ir jo prieš rusus nukreiptais straipsniais. Kaz. Urbonavičius, be lietuviškų draudžiamų knygų, daug skaitė ir lenkų romantikų veikalų apie Lietuvos praeitį. Jis ir pats pradėjo rašyti seminarijoje leidžiamuose slaptuose laikraščeliuose. Rašė eilėraščių ir straipsnelius. 1892 m. „Varpo“ priede „Ukininkas“ buvo išspausdintas pirmasis jo eilėraštis „Lūkestis našlaitės“. Ta data reikia laikyti jo literatūrinio darbo pradžią.

Seinų kunigų seminariją Kazimieras Urbonavičius pabaigė 1896 m. Kadangi dar per jaunas buvo į kunigus išventinti, tai kunigų šventimus priėmė tik kitais metais Varšuvoje. Po pusės metų jis buvo paskirtas Kaimelio parapijos vikaru. Čia jis išbuvo trejus metus. Jautriai išgyveno 1899 m. varpininko Vinco Kudirkos mirtį. Iš kitų to metu įvykių minėtinas šis: kartą kun. Kaz. Urbonavičius matęs, kaip milžinas žandaras varėsi suimta maža ūgio kun. Aleksandrą Dambrauską-Adomą Jakštą, kai šis be reikalingų dokumentų važiuojęs į Sudargą. Šis atsitikimas jam priminęs kadaise matytą pavėkslą „Jėga ir Genijus“. Ir pats kun. K. Urbonavičius kartą vos nepatekęs žandarams į nagus.

Iš Kaimelio kun. K. Urbonavičius buvo nukeltas į lenkų gyvenamą kraštą Posviatne parapiją, kur žmonės buvo tamsūs ir prietaringi. Šiame kadaise lietuvių giminaičių jovingių gyventame krašte dar buvo nemaža ir lietuvių. Tačiau šis kraštas kun. K. Urbonavičiui buvo nemielas. Tad jis pasiryžo vykti į Šveicariją pagilinti studijų.

Bevažiuojant į Šveicariją įvykęs nuotykis, kuris jį nukreipęs į Ameriką. Apie šį nuotyki jį biografas A. Vaičiulaitis taip rašo: „Išvažiavo 1904 metų gale pro Naumiestį. Kelionėje jį ištiko viena iš tų didžiųjų mšlių, kurios kartais visą gyvenimą pasilieka neįspėtos: jis bene bus susidūręs su Leninu. Tai atsitiko, važiuojant pro Berlyną. Traukinyje vienas bendrakeleivis užkalbinęs kun. K. Urbonavičių ir ėmė klausinėti, kur važiuojas. Jis patarė vietoj Šveicarijos keliauti į Ameriką. Be kitų dalykų, nepažįstamas pasakė tokią paslaptį: Maskvos gubernatorius, didysis kunigaikštis Sergijus, yra nuteistas mirti. — Kas nuteisė? — paklausė mūsų tautietis. — Žinai, kas nuteisia, atsakė anas.“ Tada kun. K. Urbonavičius pasukęs į Bremeną ir išplaukęs į Ameriką. Ten išgirdęs, kad didįjį kunigaikštį Sergijų sudraskiusi bomba, o laikraščiuose pirmą kartą matytas Lenino pavėkslas buvęs panašus į aną nepažįstamąjį keleivį Vokietijoje.

(Pabaiga kitame Nr.)

Varpai mums neskambėjo

Kai kalnus šiuos ir slėnius nieko man nesakančius
Juodos nakties juoda skara užtiesia,
Išeinu į tėvų namus prie Nemuno krantų statytus.
Miškų keliais, laukų takeliais, kaip vagis parsėlinu
Palaužtas liepas, topolius ir beržus suskaiyti.

Kiek daug, o daug nukrito ašarų į mūsų gimtą žemę,
Ir kiek pražudusių žiedų sumindė svetimi praeiviai.
Matau mėnulio šviesoje dar pelenus gaisrų neišnešiotus,
Sodybose granatų sudraskytus kryžius
Ir veidus motinų skausmu vagotus.

Tenai, kur saulė mus pavasario darbams prikelldavo,
Laivus kur statėm ir marias drąsiai išplaukti,
Tenai laivų stiebai sulaužti ir sudraskytos burės,
Į pamarius gintaro trupinius ateina rinkti rankos piktos,
O tu, po svetimu dangum paklydęs, tolumas pražiūri.

Einu keliais, kur Povilas Lukšys, kur savanoriai ėjo,
Einu per Širvintus, Radviliškį, Giedraičius,
Kur dvidešimt antroji birželio partizanai krito,
Kur kiaušų vasarą kapuos kukavo gegulės
Ir sidabrinės rasos prausdavo gėles kas rytą.

Einu laukais, kur braukėm prakaitą rugpjūčio saulė:
Kur vakarais dainavome dainas artojų.
Kur jūs draugai, kurie gyvenimu tikėjom,
Kurie žadėjom pelkes žydinčiais laukais paversti?
— Vienį į Sibirą, kiti į vakarus, tretį miškuose išėjom.

Skausmuos skandinti kelio į namus nerandam,
O mūsų kraujas nuolatos į juodą žemę laša.
Girdėjome kalbėjo, kad varpai skambėjo, karas baigė,
Kad grįš iš apkasų apakę ir medinėm kojom,
O turime gyvenimą — kasdien į širdį peiliu smeigia.

Mums niekas dar nesibaigė, varpai mums neskambėjo,
Mūsų namai tebedega ir miršta mūsų partizanai,
Mūs kraujo brolių svetimon šalin vergant išvaro,
Kad mirtimi prikelstume užmigus ant laurų žmogų
Ir keičią vėl prakirstume į gimtą šalį.

1918 m. Vasario Šešioliktosios reikšmė

Rašo M. Biržiška

(Žiūr. 21 [81] Nr.)

18.

Visa tai mes čia atžymime ne pasigirti kam nors norėdami, tik tai tam, kad matydami tokią savo tautos vietą kitų tautų, o mūsų respublikos — kitų respublikų tarpe, patys savyje stiprėtume, drąsiau į save žiūrėtume, tvirtiau savo tauta ir jos gajumu pasitikėtume. Juo labiau, jog jei šiais lyginamaisiais skaičiais nesitenkimsime ir prisiminsime, kokio ir kokiose sąlygose lietuvių tauta gavo savo nepriklausomybę atkurti, šie pilki skaitmenys ne tik saūsai, bet ir blankiai vaizduoja tikrą jos pažangą — per šį trumpą 20 metų laiko tarpą.

Taigi žiūrėkime: savo nepriklausomybės atkūrimą Lietuva pradėjo su tūkstančiais kaimų, savo pradžią kitų net nuo XVI a. valakinės reformos beturinčių, su medinėmis gryčiomis šiaudiniais stogais, su mediniais miesteliais ir kiek tejmūriniais miestais, kuriuose bemaž vieni kiltataučiai, lietuviams ne tik svetimi, bet dažnai ir priešingi tevyveno; kad ne Lietgalių krašto santykiai, mūsų kaimynams latviams sunku būtų ne tik tai suprasti, bet ir tuo patikėti. Ne tik dvarai, bet ir amatai, prekyba, pramonė, visuomeninis ir iš dalies net kultūrinis gyvenimas pat pradžioje buvo daugiausiai ne lietuvių, tik kiltataučių rankose. Bemaž per 100 metų maskolių val-

džios ne tik buvo stabdomas savarankiškas Lietuvos švietimasis, taip, jėg per keliasdešimt metų išskyrus Sūduvos kraštą, į mokyklas neįleista lietuvių kalbos, kai tuo pat metu net Latvijos ir Estijos vokiečiai baronai mokyklose toleravo latvių ir estų kalbas. Po 1794, 1831 ir 1863 m. sukilimų išvežta tolimon Maskolijon tūkstančiai gyventojų, ypačai šviesuomenės, o po 63 m. sukilimo lietuviams kaip katalikams uždrausta buvo pirkti žemes, eiti kuriais valdžios pareigas ir visai jie buvo varžomi, taip jog tūkstančiai jų nebetilpo savo krašte ir bėgo į Jungtines Amerikos Valstybes, ėjo į Latvijos, Lenkijos, Maskolijos miestus darbo ieškodami, o ir mokslus išėję gavo daugiausiai dirbti už Lietuvos sienų toje pat Maskolijoje, Lenkijoje ar kur kitur. Kaip tik tuo metu, kai pasirodė pirmutinis latvių dienraštis (Petrapilyje), lietuviams ne tik nebuvo duodama leidimų kad ir tik savitraščiams spausdinti, bet ir iš viso per 40 metų maskolių buvo draudžiamas bent koks lietuviškas raštas, net elementorius, maldaknygė ar kalendorius lietuvių kalba išleisti, nors toje pat Lietuvoje lenkai, kuriems, čia taip pat buvo uždrausta lenkiškai ką spausdinti, nekludomai ir plačiai naudojo lenkiškais Varšuvos leidiniais, žydai ir kiti nelietuviai vėl savo spausdinius vertėsi.

Kai latviai sau sostinę gavo gražią, turtingą ir talpią Rygą, o estai

savo mieląjį Taliną, mes ne tik nuo savo daugiamžės sostinės Vilniaus buvome atskirti ir gavome Kauno tirtovės miestpalaikį kelti laikinąją Lietuvos sostinę, sukūsdami milijonus į jos ir kitų miestų bei miestelių statybą, bet ir iš viso, pietų kaimynui atplėšus nuo mus trečdajį 1920 m. liepos 12 d. Maskvoje mums pripažintos tautinės mūsų teritorijos, ėmėme kurtis moderninę valstybę tik dviem trečdaliais savo tautos pajėgumo. Šiaip per visą lietuvių tautą ir jos kūrybą sunkiu slogučiu gula trijų didžiųjų jos kaimynų imperializmas, savo grasomu pavojum neleidęs jai pilnai ir tiktai kūrybiniam darbui pasiskirti, vertęs milijonus skirti krašto apsaugai ir trukdęs sveiką visuomeninę ir net politinę Lietuvos raidą.

Visa tai turime turėti galvoje, įvertindami Lietuvos išeitą atkuriamojo nepriklausomojo gyvenimo kelią ir lygindami jį bent su artimiausių mūsų šiaurės kaimynų, brolišku mums dviųjį Pabaltijo respublikų nepriklausomybės pasiekimais.

19.

Tačiau nepabrukinėkime čia vien tik sunkenybių ir kliūčių mūsų tautinei ir valstybinei kūrybai. Nepamirškime, jog mūsų tautinis brendimas ir valstybinis atkūrimas turi ir tokių savybių, kurios kad ir gal neatsverė, vis dėlto mažino anų neigiamųjų Lietuvos istorijos veiksnių įtaką ir svorį ir kurių kitų mums ne vienš kaimynas pavydėjo ir tebe-pavydi.

Juk dar carinių laikų katalikybės ir tautybės persekiojimai Lietuvoje įkietino tautinį lietuvių atsparumą, spaudos uždraudimas sukėlė jų kovingumą ir pagrėitino politinį brendimą. Ilgametė kova dėl Vilniaus atgavimo ir Klaipėdos atlaikymo ne tik iš Lietuvos vyriausybės reikalavo sumanumo, ryžtingumo ir apdairumo, bet taja kryptimi ir visuomenę brandino. Pats teritorinis susispaudimas vertė ūkinį ir dvasinį, tautinį ir valstybinį pajėgumą įtempti bemaž ligi pertempimo tokiose sąlygose sveikos valstybinės buities atlaikymui ir jos pažangios raidos užtikrinimui tarptautinėse ūkinėse ir kultūrinėse rungtyne, atsilaukymui ligi galimo aukščio išvystyti reikalingą greitį. Apie trečdajį sveikų pajėgų iš Lietuvos atėmusi gausinga išėivija Jungtinėse Amerikos Valstybėse bent iš dalies Tėvynai atsilygino, ypačai gvyal, sumaniai ir ener-

gingai remdama savo tautos kovą dėl nepriklausomybės, o ir jos laisvo gyvenimo metu kuo galėdama jai talkininkaudama. Tarybinės santvarkos išgalėjimas maskoliškoje Eurazijoje, ne tik grėsė Lietuvai susilaukti čia savo eilės, bet ir, antra vertus, padėjo lietuvių tautai griežčiau kratytis daugiau kaip per šimtmetį ją veikusios rytietiškos įtakos ir greičiau stiprinti savo senus, bet maskolių gerokai susilpnintus saitus su Vakarų pasauliu.

Ypatingos reikšmės čia turi dar tautoje gyvos tebelikusios Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos, jos galios („nuo jūrų ligi jūrų“, lenkų pasisavinta „od morza do morza“) ir garso tradicijos, keliančios tautos dvasią ir garbės jausmą santykiuose su kitomis tautomis. Dar labiau — sietiškoji šviesuomenės kilmė ir jos neatitūrkimas nuo kaimo visuomenės.

Čia dar jokioje kitoje tautoje mūsų laikais jau nebežinomas toks nepaprastai didelis Lietuvos kunigų artimamais laudžiai, iš kurios jie yra kilę, jų gyvas ir įvairus veikimas visuomenėje, literatūroje, politikoje. Tuo atžvilgiu katalikiškųjų tautų pasaulyje Lietuva užima tik jau pirmą vietą.

Tad nesistebėsime Nepriklausomosios Lietuvos pažanga ir suklestėjimu ir suprassime milžinišką istorinę jos nepriklausomybės atgavimo reikšmę. Tik nepriklausoma Lietuva taip galėjo pakilti.

Taigi Vasario 16-tosios dienos nieks nestengs išbraukti iš lietuvių tautos istorijos, ne tik iš jos praeities rašytų lapų, bet ir iš tautos gyvenimo, iš jos gyvos, nesibaigiančios ir nesibaigiančios buities, nes ji neužbaigė, neužantspaudavo praeities, tik aiškiai ir griežtai iškirto ir nužymėjo kelią tautos ateičiai. Tuo keliu eina aukštaičiai ir žemaičiai, zanavykai ir dzūkai, Vilniaus, Kauno, Gardino ar Seinų, Tilžės Įsrucio ar Karaliaučiaus lietuviai, savo tautiečių karštai ir energingai remiami, kur šie bebūtų. — Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Anglijoje ir Skotijoje, Argentinoje, Brazilijoje ar Urugvajuje, Pietų Afrikoje ir tolimoje Australijoje.

Nepriklausomybiniu, Vasario 16 d. nustatytu keliu per kovas, aukas, kančias žengia, parpuola ir vėl pakildama eina į priekį visa lietuvių tauta.

(Pabaiga)

Kalbos kampelis

(Redaguoja Pr. SKARDŽIUS)*

1. Ar p. Vaclovas Biržiška rašo tiesą Lietuvių Žodžio 19 numeryje apie Abraomo Kulviškio pavardę, kuri buvo paliesta š. m. sausio mėn. 9 d. Mūsų Kelio ir vėliau Tėviškės Garso 63 numeryje?

Vaclovas Biržiška, kad ir sakosi kalbamąją nuomonę tik pakartojęs iš K. Jablonskio ir rašo apie Pr. Skardžiaus išvedžiojimus kiek ironizuodamas („gaila, kad teismas negavo

*) Kalbos Kampelis Mūsų Kelyje buvo įsivestas dar prieš iškuriant Lietuvių Kalbos Draugijai, todėl iš pradžių dar nebuvo galutinai aišku, kas juo toliau rūpinsis. Dabar, įsikūrusios Draugijos valdyba paremė to Kampelio redagavimą savo žiniomis ir toliau jo atsakinguoju redaktorium busirašys Pr. Skardžius.

susipažinti su pasirodžiusiais po 400 metų p. Skardžiaus kalbiniais išvedžiojimais — gal tuomet būtų savo sprendimą pakeitęs Pr. Skardžiaus pageidaujama prasme“), vis dėlto, reikia pasakyti, tuo savo rašymu nepataikė į tikslą — Pr. Skardžiaus kalbinio išvedžiojimo kalbiškai nei nemėgino spręsti, tik užuolankom nurietė į šalį, ir tariasi Pr. Skardžiaus teigimą jau sugrėvęs. O iš tikrųjų yra štai kaip buvę. Pėdsakų 7 pusl. Vaclovas Biržiška šiaip rašė: „Kulviečio pavardė buvo rašoma labai įvairiai. Lotyniškai ir vokiškai ir pats jis rašėsi, ir kiti jį vadino Culvensis ar tiesiog vardu — Abrahamus. Mažvydo giesmynė 1570 m. jis vadinamas lietuviška forma, Kulviškiu, čia, matyti, ar pats Mažvydas, ar

jo giesmyno leidėjas Vilentas pats sulietuvino jo lotynizuotą pavardę...“ Toliau jis dar priduria, kad „prof. K. Jablonskis įtikinamai įrodė, kad forma Kulviškis, nežiūrint kad ją lyg ir autorizavo Mažvydo giesmynas, tenka priskirti Kulviškio artimams kaimynams — Kulvinskiams, nors šie ir bandė save vadinti Kulviečiais“. Bet niekur iš Vaclovo Biržiškos straipsnio nematyti, kad K. Jablonskis kur būtų pasakęs, jog Kulviškis. Mažvydo ar Vilito sulietuvinta jo „lotynizuota pavardė“, t. y. Culvensis. Iš citatos aiškiai manau tik K. Jablonskio pranešimas, kad anų laikų teismo byla buvo išspręsta Kulvinskių nenaudai už pavardės pasisavinimą. Bet Pr. Skardžius (Nukelta į 6 pusl.)

Veidų kamera

Dr. Oswaldo Aranha

Brazilietis Dr. Oswaldo Aranha yra išrinktas naujuoju Jungtinių Tautų Organizacijos pirmininku.

Aranha yra diplomatas par excellence. Savo diplomatinę karjerą jis pradėjo Washingtone. Daug metų būdamas pasiuntiniu JAV sostinėje, jis susidarė intymius asmeninius santykius su to meto vadovaujantais politinių sluoksnių amerikiečiais.

Sis gudrus pietų amerikietis yra ne tik toliregis politikas, bet taip pat ir aistringas orchidėjų rinkėjas.

Iš JAV mokyklų gyvenimo

MAŽI ATLYGINIMAL TRŪKSTA 400.000 MOKYTOJŲ

Šių metų gegužės 5 d. Manchester Guardian specialus korespondentas iš New Yorko pateikia žinių apie pradžios mokslo Jungtinės Valstybės.

Jis nurodo, kad Washingtonė per konferencijas aiškiai šnekama apie JAV tebesitęsiančią švietimo krizę.

Kalbos kampelis

(Pradžia 5 pusl.)

džiui kaip tik tatai ir nerūpėjo: jis tik sprendė, ar kalbos atžvilgiu buvo reikalo „lotynizuotą“ Abraomo pavardę Culvensis lietuvinti Kulviškiu ar ne.

Skelbimas

LTB Dillingeno Apylinkės Teismas ieško pil. Smaito Petro, sūn. Juozo, gim. 1920 m. birželio 25 d. Mažeikių apskr. Ylakiuose.

Kas žino jo gyvenamąją vietą, prašoma pranešti šiam teismui: baudž. bylą nr. 34/46 mt. šiuo adresu: (13b) Dillingen/D., Ludwig DP Center — Lietuvių stovykla.

Nepalaužiamos kovotojos prieš nacių terorą

Dažnai girdime apie gausius būrius nacių kankinių, kurių ir mūsų tautiečių tarpe yra ne mažai, bet per mažai teprišmenama moterų kankinės.

ONA BLYŽYTĖ-ALBRECHTIENĖ

Ji už priešinimąsi nacių tvarkai ir klausymą žinių iš užsienių buvo nušauta 3 metus s. d. k. ir KZ iki gyvos galvos.

Blyžytė-Albrechtienė, dabar 43 metų, yra gimusi Labrenciškiuose, Klaipėdos apskr. Tėvams mirus, ji užaugo Labrenciškiuose, Labrencų ūkyje, kartu su Labrencų šeima.

Kada načiai užplūdo Klaipėdą, Albrechtai, kaip vietos kilimo žmonės, nepolitškai ir turėdami nuosavybę, pasiliko krašte, bet nepasidavė naujiems vėjams.

1942 lietuviai buvo iš Klaipėdos krašto tremiami, jų tarpe ir Albrechtai.

riuomenę, dėl to Albrechtienė galėjo spirtis, nes pagal nacių įstatymus kario žmoną nebuvo leista varyti iš buto.

gyveno išraišoje, kur jau buvo eilė Klaipėdos lietuvių šeimų. Ten lietuviai vėl būrėsi, susirinkę pasidalindavo išpūdžiais ir vienas kitą stipriai ištvirtė.

mas, kuriuo žinių klausymas baudžiamas mirties bausme.

Albrechtienė pateko į Tapiavos s. d. k. Pradėjus artėti rytų frontui, kaliniai buvo išvežti apkasų kasti.

Kalėjimas buvo evakuotas į Luebecką, kur politinius kalinius išlaisvino miesta užėmę angiai.

Ilgainiui susirado šeima. Vaikai buvo partijos įsakymu atiduoti ūkininkams ir ten turėjo sunkiai dirbti ir tenkintis silpnu maistu.

DP įkurdinimo stabdžiai

(Pradžia 1 pusl.)

P. Shirk pasakė, kad prie šių „jėgų“ priskaitoma Rusijos reikalavimai JTautos dėl priverstinio repatriavimo ir Sovietų ryšių karininkų mėginimai Vokietijoje ir Austrijoje komplikuoti patį reikalą.

Su tuo jis susiję UNRRA-os pastangas išskirti iš DP stovyklų nenorinčius repatriuoti ir nepasiskelbtą politika koncentruoti juos į dideles kareivines, tuo būdu tremtiniai nustoja savo darbo ir namų, kuriuos buvo susiradę.

Jis išskyrė amerikinės zonos direktorių Paul Edwardą, kuris neseniai sutiko su Sovietų pažiūromis tremtinių atžvilgiu.

Toliau dir. Shirk nurodė UNRRA-os repatriacijos veiklą, kuri esanti susijusi su gądinimo politika, nors Amerika niekad neturėjusi intencijos tokią politiką vesti.

Jis „suplanuotas kompanijos“ dalį priskyrė UNRRA-os dir. Edwardsui, kuris buvo sutikęs su Sovietų aiškinimu, jog tam tikra DP dalis esą dalyvavusi fašistų-nacių sukilime...

Įdomiausia tai, kad p. Shirk iškėlė du incidentus Austrijoje, kada dvi grupės tremtinių vykusios į Braziliją, bet jos prancūzų pareigūnų buvusios iš traukinių iškraustytos, kai Sovietų įstaigos pakursčiusios.

Sovietai nurodė, kad tose grupėse „galėję būti“ karo kaltininkų, kolaboratorių ir arba sovietų piliečių. Jis

Nauja apie peniciliną

100.000 vienetų per 2 minutes

Daily Mail specialus korespondentas praneša iš New Yorko, kad 2 gydytojai New Yorko Stato Rochester universitete išrado naują penicilino vartojimo būdą — jo įtraukimą į plaučius.

Sis naujas penicilino priėmimo būdas esąs prilygintas 8 intramuscularinėms injekcijoms, vykdančioms tris valandų periodais.

Naujas būdas penicilinui priimti atliekamas „rūkymo“ būdu. Sis „rūkymas“ vyksta kristalinius vaistus pulverizuojant.

Dr. George Toplin ir Dr. Fred Bryan pareiškė, kad šiuo metodu esą mažiau penicilino reikia pakankamai kraujo koncentracijai pa-

siekti, negu tai daroma injekcijomis.

Naudojant „rūkymo“ metodą, pacientas gali priimti 100.000 vienetų penicilino per 2 minutes ir koncentracija tęsiantis iki 24 valandų, gi kitu metodu priimant penicilino koncentracija trunkanti 3 val.

Ypačiai esą svarbus šis būdas, kada susergama kvėpavimo traktų ar plaučių negalavimu.

Toliau daktarai paaiškina, jog kristalinius penicilinus paruoštas „rūkyti“ savo ypatybių nenustojęs trejis metus, kai tuo tarpu skystame pavaldė, net ir šaldytuve laikomas, savo pajėgumą jis praranda per savaitę.

Artimieji uždaviniai

(Pradžia 1 pusl.)

čiui, kuris tetiks tik kalbos nemo-kančių juodadarbių kategorijai. Trečiasis dalykas, kurio taip pat nereikėtų paleisti iš akių besiruošiant ateities gyvenimui — tai sveikatos susitvarkymas.

Taigi, blaiviai esamą padėtį vertindami ir iš jo darydami praktiškas išvadas, visuomet galime laiku susitvarkyti taip, kad, neiškilius didžiųjų netikėtų staigmenų, visa kita sutiktume, kaip seniai apgalvotą ir lauktą, gyvenimo įvykių padiktuotą būtinybę.

ko — nei maisto nei pinigų, tuolai-kinio komiteto pirmininkas visai šaltai pasiūlė plauti komiteto patalpų grindis, vienu žodžiu, valyti komiteto patalpas ir žadėjo už tat atlyginti...

DP įkurdinimo stabdžiai

(Pradžia 1 pusl.)

P. Shirk pasakė, kad prie šių „jėgų“ priskaitoma Rusijos reikalavimai JTautos dėl priverstinio repatriavimo ir Sovietų ryšių karininkų mėginimai Vokietijoje ir Austrijoje komplikuoti patį reikalą.

Su tuo jis susiję UNRRA-os pastangas išskirti iš DP stovyklų nenorinčius repatriuoti ir nepasiskelbtą politika koncentruoti juos į dideles kareivines, tuo būdu tremtiniai nustoja savo darbo ir namų, kuriuos buvo susiradę.

Jis išskyrė amerikinės zonos direktorių Paul Edwardą, kuris neseniai sutiko su Sovietų pažiūromis tremtinių atžvilgiu.

Toliau dir. Shirk nurodė UNRRA-os repatriacijos veiklą, kuri esanti susijusi su gądinimo politika, nors Amerika niekad neturėjusi intencijos tokią politiką vesti.

Jis „suplanuotas kompanijos“ dalį priskyrė UNRRA-os dir. Edwardsui, kuris buvo sutikęs su Sovietų aiškinimu, jog tam tikra DP dalis esą dalyvavusi fašistų-nacių sukilime...

Įdomiausia tai, kad p. Shirk iškėlė du incidentus Austrijoje, kada dvi grupės tremtinių vykusios į Braziliją, bet jos prancūzų pareigūnų buvusios iš traukinių iškraustytos, kai Sovietų įstaigos pakursčiusios.

Sovietai nurodė, kad tose grupėse „galėję būti“ karo kaltininkų, kolaboratorių ir arba sovietų piliečių. Jis

KANADOJE ĮSIKŪRIMAS

Iš visai rimtų šaltinių gauta žinių apie įsikūrimą Kanadoje. Nurodoma, kad esą išleisti nauji vyriausybės patvarkymai dėl įsikūrimo Kanadoje, bet jų vykdymas kol kas vis atidėliojamas.

Abiem atvejais suinteresuotieji turi kreiptis šiuo adresu: Canadian National Railways — Department of Colonisation and Agriculture

17—19 Cocks pur Street, London, W. 1

Nurodoma, kad šiomis sąlygomis maža kas galėtų pasinaudoti, nes viena, maža kas turi tiek pinigų, o antra, kas jų turėtų, sunku būtų juos išvežti.

Kas turi giminių ar draugų Kanadoje, tie gali kreiptis į Kanados Imigracijos Departamentą Ottawoje, kur būtų patikrinta, ar siūlomasis kandidatas atitinka nustatytas sąlygas. Jei pasirodytų, kad sąlygos yra patenkinamos, kandidatas būtų patvirtintas apsigyventi.

Pagaliau nurodoma, kad šiuo metu nenumatyta išleisti didesnę imigrantų, kasyklų ir medžio pramonė. Pati išleidimo procedūra dar nenustatyta.

(Tenka pastebėti, kad šios žinios gautos balandžio pradžioje — dabar gali būti ir bet kurių pakeitimų red.)

Hano - Wiesbaden - Koeln ir atgal

(Atkelta iš 2 pusl.)
Priešais antroje Reino pusėje yra vienuolio St. Goar oia, kurioje gyvenę ir maldęsis tas irklininkų apaštalas - atsiskyrėlis. Toliau praplaukiame pro miestelį Boppard (6.600 gyv.), čia Reinas daro kilpą, kaip Nemunas prie Birštono, praslystame pro Braubachą (3.400 gyv.) su Marksburgo pilimi it gandrulizdžiu ant aukšto kugio, praslėnkame pro kaizerišką Burg Stolzenfels iš XII amžiaus ir priartėjame prie Reino srities sostinės Koblenzo miesto (60.000 gyv.), išspraudus tarp Reino-Moselio santakos. Sisi miestas nuo pat romėnų laikų ėjo tvirtovės pareigas ir todėl matė daug svetimų karių. Po pirmojo Didžiojo karo čia amerikiečių igulos išbuvo iki 1923 m., o prancūzų ligi 1929 metų. Praėjusiame kare amerikiečių daliniai pro Koblenzą perėjo per Reiną ir giliai įsveržė į Vokietijos vidurį. Koblenzas yra puskelis tarp Wiesbadeno ir Koelno.

Niekur nesustodami ir plaukdami toliau, priplaukiame miestelį Valendar su Kloster Schönstatt iš XII a., toliau Bendorf, Eugers, Neuwied, Andernach, Linz ir Remagen. Visi šie miestai turi seną praeitį, yra dailūs įdomūs ir vilioja turistą, bet mums per mažą laiką, kad galėtume juos aplankyti.
Be sustojimo jau atplaukėme 140 km, ir artėjame prie miestelio Honnef, kur ekskursijos vadovybės ir yra numatyta nakvynė. Si vietovė parinkta mūsų poilsiui todėl, kad Honnef, turis apie 9.000 gyv., iš seno yra kurortinis miestas, kuris šiuo metu vasarotojų neturi ir gali priglausti didesnę skaičių žmonių. Jis gana giliai ir erdviai išispraudęs tarp kalnų, todėl apsaugotas nuo žvablių šiaurės ir rytų vėjų, kas daro ypatingai jaukiu kurortu. Honnef turi mineralines versmes, maudykles, parkus, gerus viešbučius ir puikius vaizdus į Reiną. Laivas priplaukia į uostą - priplauka, esančią saloje

ties Honnef miesteliu. Norint pasiekti miestelį, reikia dar pereiti tiltą salą su miesteliu.
Čia atplaukiame numatytu laiku apie 18 val. Ekskursijos - suvažiavimo vadovybė tuojau ieško vietos, kur būtų galima atlikti numatytasis iškilmingasis Ateitininkų Federacijos posėdis. Neilgai trukus nutaria pasinaudoti čia pat esančia nenaudojama ir gražiai žaliuojančia sporto aikšte. Ištiesiami stalai, atnešama kėdės prezidiumui, o kitidalyviai patogiai išsitiesia ant žolynėlio.
Iškilmingąjį posėdį atitinkama įvedama kalba atidaro suvažiavimo organizatorių vardu stud. V. Zvirzdys. Sudaromas garbės ir darbo prezidiumas. Garbės prezidiumą pakviečiama Šv. Sosto Delegates Dekanas F. Kapočius, Federacijos Vadas Dr. Damušis, Feder. Dvasios Vadas kun. Dr. Gutauskas, prof. Z. Ivinskis, amerikietis lietuvis karo kapelionas kun. Jankus ir daugelis kitų sendraugų - profesorių bei ateitininkų organizacijų pareigūnų. Prasideda sveikinimai. Kaip pirmąjį toki gausingą tremtyje Ateitininkų Federacijos suvažiavimą šilaiti pasveikina visi garbės prezidiumo nariai. Kapel. kun. Jankus gražia lietuvių kalba palinki tiek čia susirinkusiems tiek kitiems lietuviams tremtiniams greitai pasiekti užjūrio brolius Amerikoje, kur, išjungus į konkretų darbą, bus nuotaktingiau laukti savon tėvynės grįžimo valandos.
Raštu dar sveikino Vysk. Brizgys, Dr. Karvelis, Balfo igaalotinis Minkūnas ir Pax Romana. Po visų gausių sveikinimų prof. Dr. A. Maceina skaitė giliai filosofinę ir ateitininkams išsidėmėtiną paskaitą tema: „Ateitininkų sąjūdžio prasmė“. Gana ilgą savo paskaitą baigdamas, prof. Dr. A. Maceina ateitininkams patarė eiti su šiluma ir meile visur ten, kur toji krikščioniškoji meilė ar pagalba yra reikalinga, nežūrint, ar jos būtų reikalingas kolėga ateitininkas ar švietininkas.
Čia tenka dar pastebėti, kad šioje vietoje prisijungė atvykę anglų zonos ateitininkai, todėl iškilmingame posėdyje dalyvavo didesnis būrys, negu laivu atvažiavo.
Apie 21 val. baigus iškilmingą posėdį, toje pat vietoje atgiedotos gegužinės pamaldos. Po jų nusukubėta į laivą vakarienes. Pavakarėliavus organizatoriai bei vadovai pradėjo skirstyti nakvynę. Nors ir nemaža viešbučių buvo užsakyta, bet ystiek visi negalėjo būti nakvynėms aprūpinti: žymiai daliai teko savomis pasiimtomis antklodėmis ruošis guolį laive. Daugelis tuo buvo ir patenkinti, nes nereikėjo jau betemstant eiti nepažįstamą vietą ieškoti pagal gautą adresą paskirtos nakvynės vietos.
Mes nedidelę grupę išėjome ieškoti nurodyto „Bergischer Hof“ viešbučio, kurin liežutis atvedė mus apie

Kam reikalinga LTB Centrinė Kartoteka?

Tenka konstatuoti, kad paskiri asmenys arba net kai kurie LTB Komitetai vengia prisidėti prie dabar vykdomo vaivaus visus mūsų tremtinius surašyti į C/Kartoteką. Motyvuojama to nereikalingumu ar baimė, kad ton kartotekon rašomos asmens žinios nepatektų kam nereikia.
Motyvas, kad C/Kartoteka nereikalinga - yra gryną nesąmonė. Juk kas gi yra toji, daugelio taip nemėgstama, C/Kartoteka? Tai mūsų tremtinių bendruomenės narių pagrindinės asmens žinios ir adresai, sukonzentruoti vienoje vietoje. Kam visa tai reikalinga? Ogi tam, kad tremtinys galėtų gauti žinią apie jo artimąjį, kuris jo ieško arba kurio jis ieško; gauti jam adresuotą artimojo laišką iš Europos, užjūrio ar net savo tėvynės; gauti jam siunčiamus įvairius dokumentus, siuntas ir t. p. Kaip visa tai gali tremtinį pasiekti, jeigu jis savo adresą slepia ir, jeigu nebūtų C/Kartotekos, kuri, pirmoje eilėje, šiam ir tarnauja, tarpininkaudama tarp išblaškytų po visą pasaulį mūsų tautiečių.
C/Kartoteka turi ir palaiko nuolatinius ryšius su svarbiausiais pasaulio paieškotojais - pagalbos centrais, k. t. Tarptautinis Raudonasis Kryžius, Britų Raudonasis Kryžius, Vokiečių Raudonasis Kryžius, Amerikos Katalikų Centras, mūsų užjūrių Konsulatai ir t. t. Iš kitos pusės C/Kartotekoje randasi mūsų tremtinių adresai, o taip pat adresai mūsų tautiečių, karo audros išblaškytų po visą žemės rutulį. Ligi šiol, C/Kartotekai tarpininkaujant, daugelis susirado savo šeimos narius, esančius Vokietijoje (imtinai ir rytinė jos zona), daugelis susiršo su savo artimaisiais atsidūrusiais Švedijoje, Danijoje, Anglijoje (k. b.), Prancūzijoje (k. b.), Italijoje (k. b.), Maltoje (k. b.), Egipte (k. b.), Amerikoje, Indo-Kinijoje ir net Australijoje. Daugeliui persiusta laišкаи bei dokumentai,

atėję C/Kartotekon įvairiausiai keliais iš įvairiausių pasaulio šalių, imtinai ir mūsų tėvynė. Dar daugiau artimųjų paieškotojų, laišku bei svarbių dokumentų dabar randasi C/Kartotekoje, nes tie tremtiniai, kuriems visa tai skirta, nėra čia davę savo adresų ir nežinia kur jie randasi. Tokių asmenų paieškoms per spaudą, esamomis sąlygomis, C/Kartoteka nedaro dėl visiemis suprantamų priežasčių. Todėl, daugelis, gal būt, gyvybiškai svarbių patiemis tremtiniams reikalų neįmanoma atlikti tol, kol jie visi neįsirašo į C/Kartoteką. Jeigu taip yra dabar, tai didesnio mūsų išblaškymo atveju arba net savo tėvynės grįžimo atvejuje, C/Kartoteka patiemis tremtiniams ar jų artimiesiems bus dar labiau reikalinga, kai prišiesis tvarkyti savo juridinę padėtį (metrikai, nuosavybė, paveldėjimas ir t. t.). Tai va, kodėl ir kam pirmoje eilėje yra reikalinga C/Kartoteka. Kita vertus, kur yra matyta ar girdėta bet kokia organizuota bendruomenė, sąjunga, draugija ar kas nors panašaus, kuri neturėtų savo narių sąrašo ir adresų? Ir kaip tokios bendruomenės centras gali sėkmingai rūpintis savo nariais (planuojant pagal profesijas jų darbą, emigraciją, susiradimą artimųjų, perdavimą laišku, dokumentų ir pan.), jeigu tie nariai vengia savo centrai duoti net savo adresus?
Taigi, bojanč pačių tremtinių interesus, dar kartą raginama visiems įsirašyti į C/Kartoteką nevilkinant, kol dar nesame plačiau išblaškyti. Įrašymus vykdo visi LTB Komitetai, į kuriuos šiuo reikalu kreipiasi ir gyvenantieji stovyklose ir esantieji už jų ribų. Visi LTB Komitetai įpareigjami kruopščiai šį darbą atlikti ir kiekvieno mėnesio pirmą dieną siuntinėti kartotekos papildymo žinias, pagal LTB. Vyr. Komiteto bendraraščio iš 1946. XII. 14 d. nurodymus. 1947. V. 10 d. LTB

S P O R T O Ž I N I O S

Seligenstadto stovykloje

Gegužės 18 d. baigėsi stovyklos seniūnijų krepšinio ir tinklinio varžybos. Nedalyvaujant 1946 m. stovyklos meistrui 3 sen., krepšinyje pirmąją vietą iškovoję 8 sen., finale įveikusi 1 sen. pasekme 23:16. Už 8 sen. žaidė: Birknevičius, V. Sodeika, L. Sodeika, Klimavičius ir Brazevičius.
Tinklinio varžybas netikėtai laimėjo 6 sen. baigmėje nugalėjusi 2-ją sen. pasekme 3:0. Šeštos sen. rinktinę sudarė: Domarkas, Millūnas, Karalius, Rutkauskas, Trečiokas ir Rubackis.
Po rungtynių buvo įteiktos dovanos. Pirmąją vietą laimėjusios komandos žaidikai gavo po asmeninę dovaną - medicinę dėžutę su įrašu: „Geriausiai: seniūnijų krepšinio komandai 1947. V. 18 d.“ Krepšinio 2 viet. ir tinklinio 1 ir 2 viet. taip pat buvo apdovanotos.
Taip pat buvo atžymėti ir paskiri žaidėjai: sportiškiausiai varžybų metu laikęsis V. Sodeika, geriausias krepšinininkas K. Domarkas ir varžybų teisėjas V. Čerškus.
Tą pačią dieną įvyko ir futbolio rungtynės su Estenfeldo vokiečių jaunių ir seniųjų komandomis. Jaunių rungtynės baigėsi lygiomis 0:0, senių rungtynės laimėjo 5:2.
Tenka pažymėti, kad Seligenstadto futbolininkai, pėnai užsirekomendavę, kaip aukšto lygio žaidikai, ir šiais metais neapvilia žiūrovų. v.

DINKELSBUEHLIO „TAURAS“ ATŠVENTĖ METINES

Šiais metais gegužės 18 d. Dinkelsbuehlio liet. sport. klubui „Taurus“ sukako 1 metai.
Sukakties šventė pradėta 11 val. pamaldomis. 14 val. įvyko draugiškos stalo teniso rungtynės su Memmingeno lietuvių komanda, kurios baigtos 5:4 „Taurus“ naudai, o 16,30 val. - krepšinio draugišk. rungtynės 29:21 memmingeniečių naudai.
20 val. stovyklos didž. salėje įvyko „Taurui“ pagerbti bendras pobūvis, kurio metu sporto vadovas p. Traskauskas padarė išsamų pranešimą apie „Taurus“ metų veikla: iš 23 val. Pasirodo jis besąs antroje pusėje miestelio. Jausdami jau šiojį tokį nuovargį, ateidami tetroškome gauti bent kokį kietą kampa, kuriame galėtume per naktį pasnausti, nes išvietintasis užmiršo visus patogumus. Ir čia buvome maloniai nustebinti, kai mums trims tapo parodytas kambarys su baltai ir minkštai pakloto trim lovom. Tuokart visi garšiai išreiškėme dėkingumą ekskursijos vadovui kapel. kun. Jankauskui, už paruoštą mums tokią malonią staigmeną. Nusiprausę ir apsiskutę tuojau paskendome minkštose duknos, nes juk 6 val. ryto turėjome vėl keltis ir skubėti į nuo pasaulio pradžios pirmąsias Honnef bažnyčioje lietuviškąsias pamaldas.
Šiuo ir baigėme vienos dienos kelionę Reinu ir patirtus išpūdžius paskandinome sapnuose.
(Pabaiga sekančiame numeryje) D. Penikas

SPORTO MARGUMYNAI

Suomių futbolininkai stiprumu nepasizymi ir jų vadovybė rimtai susirūpinusi pakelti futbolą klase. Tam tikslui buvo pasamdyta dvylika anglų Tautybės trenerių. Aišku, trenerius reikia apmokėti ir čia susidurti su dideliais sunkumais. Sporto vadovybė ilgai lauzė galvą ir pagaliau rado originalia išeiitį. Buvo nutarta iš tų dvylikos trenerių sudaryti futbolo komandą ir jai leisti sužaisti su Suomijos rinktine. Nors tokios rungtynės dar nėra įvykusios, susidomėjimas didelis ir yra tikra, kad gautomis pajamomis treneriai bus visal padoriai, bent pradžioje, atlyginti.
- Futbolo teisėjų atsivimuėnėje ne visados yra populiariūs, bet ne-stinga ir pavyzdžiui, kurie futbolo teisėjus atestuota iš pačios geriausios pusės. Štai, vienas Frankfurto teisėjas turėjo praversti rungtynes viename provincijos miestelyje. Pakelę teisėjas prasa naud traukinį ir, nenorėdėdas į rungtines pakėluoti, likusį kelio gale nusprendė eidi pes-čias. Kai po penkių valandų teisėjas atvyki ir reikiama miestelį paaiskėjo, kad rungtynės atšauktos, bet apie tai jam buvo užmiršta pranešti.
- Dar viena istorijėlė apie futboto teisėjus. - Vienam teisėjui už tendencią rungtynių pravedimą vienos komandos naudai, buvo pasiūlytas centeris mlitų, 100 kg bulvių ir 1000 RM. Dar prieš rungtynes teisėjas paštu buvo gavęs 500 RM. avanso. Teisėjas vis dėlto dovanomis nesuviliojijo (nors jos jam labai būtų pravartę!), gautus 500 RM įteikė teisėjų sąjungai ir pranešė apie mėginimą jį papirkti.
- Prancūzų profesionalų futbolo klubai ir toliau labai kalbina vieną iš pačių žymiųjų vokiečių futbolininkų Walterį (FC Kaiserslautern) atskelti į Prancūziją. Iki šiol Walteris visus pasiūlymus praleido negirdomai.
- Slidinėjimas yra viena iš pačių greičiausių sporto šakų. Netikite? Prašau - neseniai italas Zeno Colo nusileisdamas nuo kalno pasiekė 152,542 km greitį per valandą. Šis pasiekimas yra naujas pasaulio rekordas.
- Kanados ledo ritulio Stanley-Cup šimet laimėjo Toronto Maple Leafs komanda. Už šį pasiekimą kiekvienas iš 18-kos žaidikų gavo po 25.000 dolerių! Čk.

Mes ieškome savųjų

- UNRRA-os PAIEŠKOJIMŲ
ISTAIGA, AROLENSEN prie KASSELIO, ieško šių asmenų: XXIV
AMBRAZEVIČIUS Edvardas, gyv. Panevėžys;
BAGDONAVIČIUS Marija, gyv. Kaunas;
BAGDONAVIČIUS Jonas, gyv. Kaunas;
BAKANOVAS Petras, gyv. Kaunas;
BERZANSKIENE Elė, gyv. Šiauliai;
BERZANSKIS Petras, gyv. Šiauliai;
BOER Rucha, iš CC Stutthof;
BULKŠIENE Zofia, gyv. Šiauliai;
CILINSKI-Krawitz Rose, gyv. Kaunas;
CILINSKI Jakob, gyv. Kaunas;
DAUKANTAS Gerhardas, 4 metų, gyv. Klaipėda;
DAUKANTAITĖ Hildė, gyv. Klaipėda;
DEMERECKAS Agota;
DUKANASKAS Vytautas, 14 metų, gyv. Telšiai;
DUKANASKIENE - Mozūraitė Sofija, gyv. Telšiai;
DUKANASKAS Stasys, gyv. Telšiai;
GALINIS Rudolfas, 18 metų, gyv. Kaunas;
GALINIENE Izabelė, gyv. Kaunas;
GALINIS Antanas, gyv. Kaunas;
CEITLIN Mascha, 17 metų, gyv. Kaunas.
2680. Kasparavičius Vincas (Bleg-hoggaard pr. Havdrup Sjelland, Danmark) - Šlogerienės Paulinos, Val-kaiuskienės ir jos dukters Genės.

- 2681. Daukšas Teodoras (Wedel b. Hamburg, DP Lager 64-12) - giminių ir pažįstamųjų.
2682. Bartkus Feliksas, Jono s., dabar gyv. Amerikoje (USA), ieško savo brolių Bartkų Domininko ir Stanislovo. Ka nors apie juos žinantieji prašomi atsiliepti MarciJonieni-Barkaitėi, (13b) Dillingen/D., Litauisches Lager.
SPAUDOS PLATINTOJŲ DEMĖSIUI!
Gerbliamas spaudos platintojus prašome galimai greičiau atsiskaityti už pasiūstus leidinius, nes šiuo metu išėjo iš spaudos visa eilė naujų pro-zos veikalų, kuriuos siuntinėsimė tik tiems platintojams, kurie su leidykla bus galutiniai atsiskaite.
Pinigus siūsti mūsų sąskaiton - Postscheckamt Stuttgart, Postscheckkonto Nr. 10708. Leidykla „Patria“

Skelbimas
Š. m. birželio 20-22 dienomis Hano-verioje įvyks lietuvių veterinarijos gydytojų tremtinių suvažiavimas. Kartų ruošiami ir pasitobulinimo kursai Aukštojoj Veterinarijos Mokykloj, kurių programoj numatytos aktualios temos bei naujieji laimėjimai veterinarinės medicinos srity. Kursuose lektoriant maloniai sutiko visi žymesnieji šios garsiosios mokyklos profesoriai.
Suvažiavimo vieta: Hannover, Henehausen, Burgweg 1.
Visi vet. gydytojai kviečiami suvažiavime dalyvauti. Aple atvykimą pranešti minėtų adresu. Kursų pradžia birželio 20 d. 8 val.
TAUTIEČIŲ, MOKYKLŲ IR VISUOMENĖS ŽINIAI
Viktore Simaičio eilėraščių rinkinys „VYTURELIAI LAUKUOSE“, skirtas mokyklinio amžiaus vaikams,

gausiai iliustruotas spalvotomis dailininko Povilo Osmolski iliustracijomis, jau atspausdintas ir yra LTB Wuerttembergo Apygardos Komiteto žinioje, Tuebingen, Karlstr. 11. Kaina 5,- RM. Geriausia dovana vaikams.
Užsakyti galima ne mažesniais kiekiais, kaip po 10 egz. Smulkesnius užsakymus prašoma daryti per komitetus, mokyklas ar spaudos platintojus, pinigus pasiunčiant Apyg. Kom-to spaudos skyrinui iš anksto.
Dėmesio! Dėmesio!
Tikrai gerą laikrodį ir radijo imtuvą turėsite, jei duosite pataisyti LAIKRODŽIŲ DIRTUVEI IR RA-DIJO LABORATORIJAI
„BANGA“
Savininkai: Elena ir Alfonsas Vambutai. (17b) Freiburg i. Br., Landsknechtstr. 7. Einam. s-ta Freiburger Gewerbe-Bank Nr. 2695.

gugedusių radijo lempučių montavimas!
Užsakymus priima nuo 8-10 ir 12-15 val.
Perku ir parduodu laikrodžius, radijo imtuvus, jų dalis, elektro lempučių, foto filmas ir t. t. ir t. t.
Pirmasis Tremtinių Maų Salonas „Gintaras“
Savininkai: Elena ir Alfonsas Vambutai. (17b) Freiburg i. Br., Landsknechtstr. 7. Einam. s-ta Freiburger Gewerbe-Bank Nr. 2695.
Priima užsakymus ir darbus atlieka pagal paskutines užsienio madas sąžiningai ir greitai.
Specialus moterų, vyrų ir vaikų baltinių siuvimo skyrius.
Dėmesio! Gerb. p. p. Klientams pagėdaujant, jau pradėjo veikti specialus ponijų ir panelių skrybielių salonas.
Visus skyrius veda ir prižiūri šioje srityje prityrusi diplomuota modistė p. Elena Vambutienė.

MUSŲ KELIAS
Išaina kartą savaitėje, ketvirtadienį
Dillingen a. d. D., Lietuvių Stovykla
Vyr. Redaktorius D. Penikas ir Redaktorius Al. Laikūnas.
Authorized by Military Government of Bavaria - ICD, Press Branch. Licensee: Domas PENIKAS, licensed editor and publisher.
Printed by Firma MANZ, Dillingen-Donau.

MŪSŲ KELIAS

LIETUVIŲ SAVAITRASTIS

Kas daryti, kai iš JAV ateina išplėsti siuntiniai?

AMERIKOS LIETUVIŲ SPAUDOS PUSLAPIUOSE

Aple pasitaikančius išplėsimus siuntinių, kurie Amerikoje gyvenančių lietuvių siunčiami savo artimiesiems Vokietijoje, Austrijoje ir kituose vakarinių sąjungininkų kontroliuojamuose kraštuose, savo laiku buvo plačiai informuota LVS-ga, Amerikoje. Jie tais pranešimais pasiremdami parašė atitinkamus raštus General Postmaster, Washington, ir US Vadui Vokietijoje gen. Lucius Clay, prašydami, kad būtų padaryti visi galimi žygiai, kad tas nusikaltimas, apipilėsiant tremtinius, būtų likviduotas. Iš General Postmaster gautas atsakymas, kad su visais daviniais, sužinojus apie siuntinio išplėsimą arba dingimą, reikia kreiptis į savo distrikto pašto įstaigą (čia taikoma siuntėjams, esantiems JAV), kad būtų užvestas tyrinėjimas. Paštų valdyba tuo reikalu išsuntinėjo atitinkamą aplinkraštį. Taip pat gautas atsakymas ir iš Vyriausios kariuomenės būstinės, esančios Vokietijoje. Rašte sakoma, kad atsitikus siuntinio apipilėsimui ar dingimui, tuoj turi būti pranešta šios žinios: data siuntinys išsiųstas, iš kur siuntinys išsiųstas, kaip siuntinys buvo adresuotas, kas buvo siuntinyje siunčiama, kaip siuntinys buvo supakuotas ir, jei žinoma, pareikšti, kas išvogta. Visas šias žinias tuoj siųsti šiuo adresu: Office of Military Government in Germany, US Army, Office of secretary General, APO 742.

KAIP VYKSTA BALF VAJUS

BALF kelius metus gaudavo stambias pašalpas iš National War Fund. Likvidavus šį Fondą, dabar BALF turi išsiversti savo lėšomis. Tuo tikslu šiais metais buvo pradėtas BALF vajus surinkimui 525.000 dolerių tremtiniams šelpti. Kaip jau žinoma, vajus buvo pradėtas kovo 2 d. New Yorke. Tą pirmą dieną BALF labai duosniai parėmė Katalikai Vyskupai, įteikdami 10.000 dolerių auką ir tuo pačiu lyg pasakydami, kad BALF vajų turi remti visi Amerikos katalikai. BALF vajus jau eilėje vietų įvykdė visą eilę rinkliavų, kurios davė gražių pajamų. Bet šiuo metu, kaip matyti iš paskutiniųjų Amerikos lietuvių laikraščių, BALF vajus visur gyvenamas, sudaromi komitetai vajui remti ir gyvinti. Tikimasi, kad po rimtų pastangų numatytoji suma bus surinkta.

JAV KONGRESE YRA 70 KARO VETERANŲ

80-tame JAV Kongrese, kaip praneša „Dirva“ Nr. 14, yra 70 šio karo veteranų, kurie buvo išrinkti 1946 m. lapkričio 5 d. balsavimuose. Naujai

išrinktųjų kongreso narių tarpe yra ir gana jaunu, sulaukusių vos 30 metų amžiaus. Daugiausia karo veteranų yra davusi respublikonų partija. Anot laikraščio, respublikonai ir rinkimus laimėjo tik todėl, kad į kongresmanus statė karo veteranus. Eilė naujai išrinktųjų į kongresą yra naujokai politiniame darbe, bet yra ir tokių, kurie šiame darbe jau turi vilko patyrimą.

LIETUVIAI AUSTRIJOS KAERNTEN PROVINCIOJE

Savo laiku Austrijos Kaernten provincijoje, kurią siekia prisijungti Jugoslavija, gyvena geras būrys lietuvių. Karo veiksmams priartėjus, daugelis, bijodami pakliūti į sovietų rankas, pasitraukė toliau į vakarus. Bet dalis liko. Apie jų dabartinį gyvenimą Kaernten provincijoje rašoma išsamių žinių „Darbininkas“. Kaip žinia, Kaernten provincija valdo anglai. Laikraštis rašo: „Šioje Tito pasienyje esančioje Austrijos dalyje gyvena apie 200 lietuvių sunkų ir griaučių tremtinio gyvenimą. Kaernteno lietuvių centras yra Spital-Drau slovenų lagėris. Tarp 4000 slovenų gyvena apie 100 lietuvių. Kitas 100 išsiblaškė tarp Klagenfurto ir Villacho ūkininkų ir į pramonės įmones bei fabrikus.“

SOFIJA ADOMAITIENĖ PRADĖJO KONCERTUOTI JAV LIETUVIAMS

Sofija Adomaitienė, buvusi Vilniaus operos solistė, neseniai nuvyko į JAV ir pradėjo koncertuoti JAV lietuvių parengimuose. „Draugas“ Nr. 102 rašo, kad S. Adomaitienė jau giedojo Chicagoje, Šv. Kryžiaus bažnyčioje per pamaldas, Lietuvių Universiteto Klubo parengime ir gegužės 4 d. BALF vaujaus parengime. Anot laikraščio, solistė pasirodė gerai ir susilaukė didelių ovacijų. Kaip mums praneša, solistė S. Adomaitienė dainuos birželio mėn. 28—29 dienomis Waterbury, Lietuvai Vaduoti Sąjungos septintojo seimo progą ruošiamam meniniam parengime.

DR. J. PAJAUJIS DĖSTO BERLITZO MOKYKLOJE

Kaip praneša „Vienybė“, kurioje dr. J. Pajaujis pradėjo bendradarbiauti, pakviestas dėstyti rusų kalbą Berlitzo mokykloje, NW Yorke. Be rusų kalbos, dr. J. Pajaujis toje mokykloje dar teksią dėstyti ir prancūzų kalbą. Kaip žinoma, ir nuvykęs Dr. V. Juodelka taip pat vėčiasi mokytojo darbu. Jis vienoje mokykloje dėsto vokiečių kalbą.

B. Beržas

Įvairios žinios

● Gothos (rusų zonoje) kriminalinė policija areštavo buv. Metallwerke savininką ir keletą jo bendradarbių, jų tarpe ir Dr. Tielmann. Šis kaltinamas sabotavęs demokratines priemones sovietų zonoje ir palaikęs ryšius su vadovaujanciais sunkiosios pramonės asmenimis vakarinėse zonos.

● Hanoveryje įvykusiose demonstracijose demonstrantai reikalavo mirties bausmės spekuliantams ir turtų nusavinimo ūkininkams, kurie neatlieka valstybei tiekimo prievolių. Penkių asmenų komisija, kuria sudarė prof. sąjungos ir demonstrantai, kreipsis į srities ministrų pirmininką ir gubernatorių, prašydama šiuos reikalavimus netrukus įgyvendinti.

● Radijo pranešimu iš Maskvos, vėl tūkstančiai gyventojų iš įvairių vidurinės Rusijos vietovių atkelti į Karaliaučiaus apylinkes. Jie čia kuria kolchozus, kuriems pavesta 60.000 ha žemės. —E—

● Belgijos senatorius Rerre Depage buvo komunistų senatoriumi, bet dabar iš šių pareigų pasitraukė. Jis, be to, yra Belgijos R. Kryžiaus pirmininkas. (AP)

● Besikėsinant pereiti Austrijos—Italijos sieną prancūzų okupuotoje Austrijos dalyje pagauta 600 žydų grupė, kuri norėjo patekti į Italiją, o iš ten į Palestiną. Grupė atėjo iš amerikiečių zonos Vokietijoje ir ten po didelio pasipriešinimo buvo grąžinta vėl atgal. —E—

● Sveicarų socialistai buvo pasiūlę pakeisti konstituciją įrašant parafrąfą dėl vad. „teisės į darba“. Ši socialistų iniciatyva turėjo tikslą paskirti Sveicarijos ūkinę sistemą valstybės dirigavimo linkme. Referendumu tas pasiūlymas liko atmetas. —E—

Winston Churchillis, karo metu Anglijos ministris pirmininkas, praėjusią savaitę vėl išėjo į tribūną skelbti Jungtinių Europos valstybių idėjos. Jis kreipėsi į D. Britaniją ir Prancūziją, kad jos susijungtų ir padarytų pradžią — pagrindą tolimesnei jungčiai.

Jis griežtai atmetė Rusijos varomą

B E N A M I A I

Benamių vardu vėl New York Herald Tribune rašo ir pageidauja, kad DP problema būtų pradėta svarstyti. Tomis mintimis ir mes pasidalyšime.

Daugiau kaip keturi mėnesiai praslinko nuo to laiko, kai prezidentas Trumanas savo metiniame pranešime aiškiai pasakė, kad JAV valstybės neatliko savo dalies Europos tremtiniams padėti. Si beveik 900.000 tragiška masė benamių vyrų, moterų ir vaikų sudaro gąsdinančią žmogaus problemą, beveikišką tarptautinį skurdą ir išlaidų naštą, išsiskia didiesiems laimėtojams priekaištą ir skandala, kuris beveik nuolat nuodija kiekvieną tarptautinį santykių klausimą, kiekvieną pasaulio nelaimę bei politinę ir ekonominę sunaikinimo pastangą, rašo NYHT.

Praėjusią savaitę šis laikraštis tą klausimą svarstė plačiau ir aprašė dvejopą akciją, detalai nurodydamas, kad JAV valstybės turinčios dalyvauti IRO, skiriant reikalingų lėšų, kurios būtų išskiriamos mažesnę negu dabar reikalauja DP stovyklų išlaidų, ir antra, išsileidžiant į Ameriką,

laikina imigracijos įstatymą modifikuojant ir tuo būdu pasiimant dalį atsakomybės dėl šių benamių ir bevilių būtybių.

Laikraštis primena, kad jis tą klausimą jau yra iškėles. Penktadienį kongreso užsienių reikalų komitetas pagaliau pradėjęs nagrinėti IRO įstatymo projektą. Tuo tarpu išsileidimo projektas, pateiktas kongreso nario N. G. Stratton (respub.), pagal kurį būtų išleista 400.000 DP, išsileidžiant kasmet po 100.000 ne kvotų ribose, gulis Rūmuose. Dabar šio įstatymo svarstymas prasidėjęs birželio 4 d.

Laikraštis nurodo, kad laikina imigracijos įstatymo išimtis sudarytų sąlygas išleisti į kraštą mažiau, negu pusę to skaičiaus, kuris galėjo būti priimtas karo metu. Į Amerikos gyvenimą tas neatšileptų, bet politikoje — milžiniškai. Be to, Amerika turėtų didelę paramą, reikalaujant 100.000 žydų išleisti į Palestiną.

Straipsnis baigiamas pabrėžiant, kad ilgai buvęs su tuo reikalu užsiimta. Taikos ir humaniškumo vardu atėjęs laikas ką nors padaryti.

● Belgų senato darbo ir socialinės apsaugos komisija išsiuntė į Prancūziją specialią komisiją patyrinėti anglies kasyklų suvalstybinimo rezultatus. Komisija sudarė 2 krikšč. dem., 7 soc. dem. ir 1 komunistas. Komisija darbą baigė ir pranešime patvirtino, kad Belgijos anglis kasyklos nebūtina suvalstybinti, norint produkciją pakelti ir gamybos priemones patobulinti. Komisijos nuomone, kasyklų suvalstybinimas turėtų daug minusų: trugdo finansavimą ir racionalią koncentraciją, nepašalina konfliktų su darbininkais, o tik konflikto metu valstybė arbitro vietoje atsistoja ir teisėjo ir suinteresuotos šalies vietoje. Belgijos anglies pramonės šakoje komisija siūlo valstybei pasilikti tik arbitro ir pasisavinti sau efektyvines kontrolės teise. —E—

● Graikijoj partizanų — komunistų veikla esą sustiprėjusi. Ypač jaučiamas gyvumas Makedonijoje ir Pletinėj Graikijoje.

Graikijos kariuomenės pranešimu, naujas partizanų koncentravimas vykdomas prie Jugoslavijos sienos, iš kur ruošiasi žygiui į Graikiją. (NYHT)

● Vidaus reikalų ministeriui pasiūlyta, Albanijos parlamento 9 nariams atimta neliečiamumo teisė, nes, kaip Albanijos žinių agentūra praneša, jie veikę prieš piliečių autoritetą kartu su karo kaltininkais ir užsienių agentais. (AP)

● Britanija yra paruošusi planą atominės energijos fabrikui statyti. Jei pasirodytų, kad toks fabrikas veikia sėkmingai, tada būtų statomas ir antras. Tais dviem fabrikais pagamintų jėgos apie vieną milijoną kilovatų ir tuo būdu sutaupytų 5.000.000 t anglies per metus. Vienas fabrikas atseitų apie 28.000.000 dolerių. (UP)

● H. Wallace, tiki, kad Stalinas darbas viska, kas reikalinga taikai. Bet jeigu Rusija žygiuotų į Centrinę Turkiją, „aš manau, kad Anglija ir JAV valstybės kvotų su Rusija. Komunistų grėsmė esanti perdėta.“... (UP)

● Amerika yra pasiūlusi visame pasaulyje panaikinti cenzūrą. Tuo klausimu užsiima JT informacijų ir laisvės spaudos pokomisija. 12 tautų atstovų posėdžiai truksią apie savaitę. Jie turi principiskai paruošti planą, pagal kurį būtų suaukta laisvos informacijos tarptautinė konferencija 1948 pradžioje.

Amerika yra pasiūlusi, kad būtų suteikta pilna laisvė apsigyventi visuose kraštuose akredituotiems korespondentams, laisvas priėjimas prie žinių šaltinių ir lygios sąlygos žinioms perduoti.

● Sovietų Sąjunga pakvietė Vengrijos finansų ministrą M. Nyaradį, pasitarti dėl 200.000.000 dolerių, kurių reikalauja Sovietai perduoti jiems, nes tai esą Vokietijos turtas. (Reuter)

Jungtinės Europos Valstybės

D. BRITANIJĄ IR PRANCŪZIJA — JŲ UŽUOMAZGA

propagandą, kad tai organizuojama Europa prieš Rusiją. Rusija, kaip jis pareiškė, turėtų sveikinti šią idėją, nes ji daugiau laimėtų eliminuojant karą iš Europos. Jokiu atveju Rusijos veto negalės užverti kelio į taiką ir bičiulystę daugeliui šimtų tūkstančių vyrų ir moterų, siekiančių gerovės.

Jo koncepcijoje JEV „neišskiria“ vienos valstybės, kurios teritorija yra Europoje ir kuri užtikrina savo piliečiams laisvę, ant kurių yra surkurta demokratinė Europos civilizacija“.

Svarbiausi JEV kraštai būtų Anglija, Prancūzija ir Italija. Jis kvietė Prancūziją prisijungti prie Britanijos, nes, pasak jo, tai esąs vienintelis būdas, kuriuo Prancūzija galėtų atgauti savo vaidmenį Europoje.

Jungtinė Europa turinti sudaryti vieną keturių taikos šventyklos stulpų, kitus tris duotų JAV valstybės, Britų imperija ir Sovietų Sąjunga. Po to, jos visos kartu per JT organizaciją išliktų į Pasaulinę vyriausybę. Churchillio kalba, trukusi 47 minutes, buvusių 5.000 klausytojų buvo labai triukšmingai palydėta.

Ši idėja vis daugiau ir daugiau randa pritarėjų ir, gal būt, ateis laikas jai įgyvendinti.

DP PRIEVARTA NEBŪS GRAŽINTI PAREIŠKĖ JAV UŽS. REIK. MIN. G. MARSHALLIS

Neseniai p. Marshallis dalyvavo įvairių bažnyčių, darbininkų ir tremtinių organizacijų atstovų susirinkime ir pareiškė, kad JAV politika yra nusistačiusi priešintis prieš bet kokią priverstiną DP repatriaciją. Taip pat JAV vyriausybė leng-

vins repatriaciją tų DP, kurie patys norės grįžti į savo tėviškes, pareiškė jis.

Tas kaip tik sutinka su JT generalinio ansamblio priimtais principais.

Be to, buvo paminėta, kad JAV valstybės pasiims vadovavimą, siūlant DP prieglaudą. (NYHT)

JUGOSLAVAI NEPATENKINTI SAJUNGININKAIS

Nusiskundžiama „nedraugiškumu“

Iš Romos Herald Tribune biuras praneša, kad Jugoslavijos pasiuntinybėje per spaudos konferenciją buvo išdalyta 6000 žodžių pareiškimas, kuriame nurodoma 56 asmenys gražinti Jugoslavijai, bet kuriuos Sąjungininkų pareigūnai slepia.

„Jugoslavijos komunistinė vyriausybė nusiskundė, kad Amerikos ir Britanijos kariniai pareigūnai Italijoje „sabotuoja tarptautinį draugiškumą ir bendradarbiavimą“, slėpdami Jugoslavijos karo kriminalistus, kolaborantus ir išdavikus“.

Toliau nusiskundžiama, kad Sąjungininkų stovyklose Italijoje „leidžiama Jugoslavijos režimo priešams rinktis ir ten ginkluotis bei jungiantis į tikrus karinius vienetus“, kuriems vadovauja „žinomi išdavikai“. Pareiškime sakoma, kad teroristų grupės renkamos į centrus ir rengiamos slaptam grįžimui į Jugoslaviją, kur jie ves priešingą valstybei veiklą“.

● Amerikiečiai gamina greičiausius naikintuvus, kurie į valandą nukelia 600 mylių, arba 960 km. Gamība vykstanti intensyviai. Tad šie lėktuvai netoli garso greičio (1118 km).

Muencheno radijas 45 min. lietuviškai

VALST. OP. SOL. ANT. DAMBRAUSKAITĖS KONCERTAS BIRŽELIO 3 D.

Stuttgarto radijas yra jau dažnai didžiųjų švenčių metu ar šiaip kitoms progoms transliavęs lietuviškai. Per jį dažnai esame girdėję dainuojant „Čiurlionio“ ar „Sietyno“ ansamblių ir Budriūno chorų. Su šiais choralais kartu ar atskirai pasigirdavo ir paskiri solistai. Kad šitokios radijo valandėlės mums reikšmingos tiek propagandiniai, tiek moraliniai azvilgiu, — abejoti netenka. Reikėtų tik pageidauti, kad jos būtų dažnesnės.

Bet štai, taip belūkuriojant naujų lietuviškų valandėlių per Stuttgardo radiją, mus pasiekia žinia apie panašų Muencheno radijo užsimojimą. Į Muencheną nukrypsta tuo didesnis mūsų dėmesys, kadangi čia lietuviškai dainai artimausiu metu paskirta ištisi trys ketvirčiai valandos, būtent: š. m. birželio 3 d. nuo 16 val. iki 16 val. 45 min. Šios įsidėmėtinos valandėlės metu dainuos Valst. Operos solistė Antanina Dambrauskaitė. Juos duodamo lietuviškų dainų radijo koncerto programoje numatyta: A Kačanausko — Našlaitėlė ir Vai gražu, St. Simkaus — Lopšinė, Tallat-Kelpšos —

Rūpinosi motinėle ir Mano sieloj šiandien šventė, St. Simkaus — Si-luetai (fortepijonas solo), K. V. Banaičio — Tulpės, Rods parpulsiu ir Savo skambančia daina, J. Gruodžio — Agūnėlės.

Šia progą pabrėžtina, kad sol. A. Dambrauskaitė lietuviškai dainai atveria vis platesnius horizontus. Kaip prisimename, ne per seniai (gegužės 8 d.) ji pasirodė „Bohemos“ operoje Augsburgio miesto teatre. Dėl didelio pasisekimo, operos direktijos ir publikos pageidavimu, ji buvo kviečiama dar kartą dainuoti ten pat ir toje pat operoje. Taip įvyko antrasis „Bohemos“ spektaklis su Ant. Dambrauskaite š. m. gegužės 16 d. Dabar girdėsime ją ne tik mes ar bent kurio vieno spektaklio svečiai, bet ir plačioji visuomenė, kuriai tik bus pasiekama Muencheno radijo transliacija, š. m. birželio 3 d. 16—16,45 val.

Norėtusi čia pat palinkėti, kad ir kiti mūsų menininkai pasektų gražiu sol. Ant. Dambrauskaitės pavyzdžiu, nešdami lietuvišką dainą į didesnes platumas ir šiaip jau nepasiekiamas tolumas. —zb—

— Zarah Leander Kop... e, kaip nepageidaujama, negalėjo gauti kambario geresniuose viešbučiuose, kurių ji apėjusi net penkis, kaip ji pati pasipasakojo Associated Press korespondentui. Iš Vokietijos ji išvyko 1943 metais, apsigyvendama Švedijoje, kur tačiau dėl savo provokiško nusistatymo negalėjo pasirodyti nei scenoje nei filmoje. Maždaug po mėnesio ji ketina vykti į Vieną, kur yra sutarusi vaidinti vienoje naujai sukamoje filmoje.

— Kad Winston Churchillis mėgtų tapyti paveikslus ir juos išstatyti meno parodose, nedaug kam nežinoma. O vis dėlto, kaip praneša Dena, neseniai Londono Karališkosios Akademijos suruoštoje parodoje išstatyta pora jo paveikslų. Jie buvo eksperto komisijai pateikti kaip „Mr. Vinter“ darbai. Priešingai daugeliui kitų paveikslų toje parodoje, jie nebuvo paženklinti, kad neparduodami. Tantai atkreipė į juos pirkėjų akis. Tačiau į gausius paklausimus atsakydama W. Churchillio sekretorė pareiškė, kad šie paveikslai esą neparduodami ir jo nutapyti besilsint kartą prancūzų Rivieroje.